PANOVNÍCI českých zemí

v rodových a dobových souvislostech

Prvním historicky známým etnikem na území českého státu byli Keltové (4. st. p. n. l.), podle keltského kmene Bojů byl vytvořen latinský název Čech - Boiohaemum-Bohemia. Kolem přelomu letopočtu vytlačily Kelty germánské kmeny (Markomani, Kvádové). Ve 2. pol. 6. st. se zde v době „stěhování národů" začaly usazovat slovanské kmeny - nejstarší známý slovanský raně státní útvar byla **Sámova říše**. Sámo, franský kupec, první hist. postava českých dějin, vládl spojeným slovanským kmenům v letech 623-658. Říše odolala avarské a franské expanzi. Dědicem Sámovy říše čerpajícím do značné míry z jejího odkazu se stala **Velkomoravská říše** (830-907), mezi oběma státními útvary leželo ale více než půldruhého století „temna". Jejím prvním panovníkem byl Mojmír I. (830-846), násl. Rostislav (846-870), Slavomír (870-871), Svatopluk (871-894) - k němu se váže pověst o *třech Svatoplukových prutech*, Mojmír II. (894-907). Ještě před vyvrácením říše nájezdnými Maďary se od ní oddělilo budoucí české přemyslovské knížectví.

Přemyslovci : Česká knížecí, posléze král. dynastie, vlád. v českém státě od 9. st. do 1306. Podle pověsti byli jejími zakladateli Přemysl Oráč, povolaný od pluhu na kníž. stolec a kněžna Libuše. Ta byla dcerou Krokovou, sestrou Kazi a Tety. Krok byl nást. praotce Čecha, možná jeho potomkem. Přemyslovými nástupci byli Nezamysl, Mnata, Vojen, Vnislav, Křesomysl - k jeho vládě se váže *pověst o Horymírovi a Šemíkovi*, dále Neklan a Hostivít, otec nejstaršího historicky doloženého Přemyslovce Bořivoje. Kníže Bořivoj ovládal ve 2. pol. 9. st. zhruba území středních Čech, jeho nástupci sjednotili během 10. st. celé Čechy pod svou vládou a začátkem 11. st. k nim trvale připojili Moravu. Bořivojův vnuk, sv. Václav, se jako světec stal patronem a duchovním symbolem přemyslovského státu i dynastie. Duchovním významem se k sv. Václavu řadí jeho babička sv. Ludmila a rovněž dcera Přemysla I. Otakara sv. Anežka. Knížata Vratislav II. a Vladislav II. získala královský titul pouze pro svoji osobu, od 1198 byli Přemyslovci dědičnými českými králi. Nástupnictví na trůn se od pol. 11. st. do počátku 13. st. řídilo stařešinským zákonem, podle nějž přebíral vládu vždy nejstarší člen rodu, poté zásadou povolávající k dědictví vlády nejst. syna a po něm jeho potomky. Přemyslovský stát se vyznačoval velkým stupněm centralizace a přes všechny boje o trůn si udržel územní celistvost. Nebránila tomu ani existence různých údělů, ani zásahy Svaté říše římské. Nastolení čeští panov. byli pouze dodatečně potvrzováni něm. císařem a udělení knížectví v léno mělo pouze symbol. charakter. Mezinárodního významu dosáhli Přemyslovci ve 13. st. za panování Přemysla I. Otakara, Václava I., Přemysla II. Otakara a Václava II., kdy se České král. stalo rozvinutou feud. monarchií. Po zavraždění Václava III. vymřeli Přemyslovci po meči. Česká šlechta uznala za dědičky koruny dcery Václava II. a s Eliškou Přemyslovnou přešlo dědictví čes. trůnu na Lucemburky. Přemyslovci vládli též 1146-47 a 1251-1276 v rakouských zemích, 1301-1305 v Uhrách a 1300-06 v Polsku, vedlejší větev rodu vládla od konce 13. st. do 1521 na Opavsku.

Bořivoj (1)
(852/53-888/94), po 867/68-888/89,
874/75 Ludmila Svatá (860 ?-16.9. 921), dcera Slavibora, kníž. země srbské z Pšova (Mělníka), svatořeč. 1144, zem. patronka, 3 synové, 3 dcery

Spytihněv I. (2)
(?875-905/15), 894-905/15, (?), potomci ?

Vratislav I. (3)
(888 ?-13.2. 921 v bitvě s Uhry ?), 905/15-921
Drahomíra, ze Stodor (890/91- po 929/35)
3 synové (Spytihněv), 4 dcery (Přibyslava)

Václav Svatý (4)
(908 ?- zabit 28.9. 929/35) 924 - 929/35, ?, zemský patron

? ? ? Střezislava († 987) Slavník († 981)

Boleslav I. Ukrutný (5)
(915 ?-15.7. 967/72), 929/35-967/72, úděl ve Staré Boleslavi, ? Blahota (Biagota), něm. šlecht.

7 synů, 1 dcera

Zbraslav ? **sv. Vojtěch** (Adalbertus) (955 ? - 23.4.997) 967/72-999, praž. biskup od 982, zabit na misijní cestě k Prusům, r. 999 prohlášen za svatého

Boleslav II. Pobožný (6)
(před 929/35 - 7.2. 999)
967/72-999, 1. ? Adivea, angl. princ., sestra manž. Oty I., řím. cís., 2. Emma (před 950 -1006), ? vdova po Ludvíkovi, franc. králi, nebo možná dcera burgund. krále Konráda; titulovala se královna (Emma regina)

Strachkvas-Kristián (929/35-? 996) benediktinský mnich v Řezně, možná autor "Kristiánovy legendy" (latinský spis o prvních českých světcích)

Doubravka (Dobrava) (?937/40-977) 965 Měšek I. (922/35 - 25.5.992) zakl. piastovské dynastie, první známý polský kníže, vládl 960/63-992

Mlada - Marie (? 930/35 - ? 994) abatyše kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě - blahoslavena

Břetislav I. stanovil před smrtí tzv. seniorát (stařešinský zákon), vládnout měl vždy nejstarší Přemyslovec.

Václav († před 999)

(7) **Boleslav III. Ryšavý** (9)
(966 ?- 1034/37) 999-1002,1003
oslepen Boleslavem Chrabrým, zemřel ve vyhnanství, ?

Jaromír (10)(12)(14)
(před 975 - 4.11.1035)
1003, 1004-12, 1033-34 vykastrován Boleslavem III., oslepen Oldřichem, zavražděn Vršovci, 1034 se vzdal trůnu

Oldřich (13)(15)
(975 ?- 9.11.1034), 1012-33,1034
1. neznámá, zapuzena, druhý svazek před 1002 Božena († 1052/58), neuroz. dívka, venkovanka, žena Křesina

Svatava (Sygryda) (967/72 - po 1014) 1. 980/90 Erich Vítězný, (†? 995), král švédský a dánský 970-93, 2. ? 996 Sven, (964/65 -1014) král dánský 993-1014, otec Knuta Velikého, krále dánského a anglického

Boleslav Chrabrý (11)
(966/67 - 17.6.1025)
od 992 pol. kníže, od 1025 první polský král, 1003-1004, 1003-1019 mor. vladař
1. 984 ? dcera Rikdaga, markraběte míšeňského, 2. ? 986 neznámá Arpádovna ?
3. 987/89 Emnilda (970/75-1013/17), dcera Dobromira, kníž. lužického ?, 4. Oda Míšeňská (po 1025), dcera Ekkeharda, markraběte míšeňského, celkem 9 dětí

Vladivoj (8)
(† 1003) 1002-1003
vládl několik měsíců, upil se k smrti, Měškův a Doubravčin syn ?, kníže polský ?, Měškův nemanž. syn ?, člen zapomenuté větve Přemyslovců ?

888/89-894 vládl Svatopluk Moravský (Čechy součástí Velké Moravy)

dcera ? Vršovec († 1003) zavražděn

Břetislav unesl Jitku, dceru markraběte bavorské marky Jindřicha Schweinfurtského (Svinibrodského), z kláštera ve Svinibrodu, kde byla dána na vychování.

(nelegitimní ?) syn s Boženou

Břetislav I. („nový Achilles") (16)
(1002/05 -10.1.1055)
1034-55, 1019-1034 pověřen správou Moravy
? 1021 Judita (Jitka) ze Schweinfurtu († 1058)

potomci polští panovníci z dynastie Piastovců do r. 1370

Spytihněv II. (17)
(1031 - 28. 1. 1061) 1055-61, ? 1055 Hida (Ida) Wettinská, dcera Dětřicha Dolnolužického

Pro korunovaci Vratislava II. zhotoven ilum. evangeliář, tzv. „Vyšehradský kodex"

Vratislav II. (I.) (18)
(1032 - 14.1.1092), 1061-85, 1085-92, 1085 v Mohuči a 1086 v Praze, 1054/55,1058-61, 1. Marie († 1056), 2. 1057 Adleita Uherská († 1062), 3. 1063 Svatava Polská (1047-1126), 1086

Piastovci : Nejstarší polská dynastie vládnoucí od 10. st., nazvaná podle legendárního Piasta. Jeho nástupci podle kroniky Galla Anonyma byli Siemovit, Lešek, Ziemomysl. Prvním historickým vládcem byl Měšek I. Královský titul dosáhl Boleslav I. Chrabrý v r. 1025. Jednotliví příslušníci velmi rozvětveného piast. rodu mezi sebou často soupeřili o moc. K významným panovníkům dynastie patřili Boleslav II. Smělý, Boleslav III. Křivoústý, Vladislav I. Lokýtek a Kazimír III. Veliký, jímž 1370 vymřela hlavní větev dynastie na polském trůně. Vedlejší větve vládly do 1526 v Mazovsku (kníže Janusz III.) a do 1675 ve Slezsku (Jiří Vilém, kníže břežský, lehnický, volovský)

Konrád I. Brněnský (19)
(1035 ?- 6.9.1092), 1092-8 měsíců, 1054-55, 1061-92, Wirpirga Teglinská z Aribo, hraběnka

Jaromír-Gebehardus (?1040 -1090) biskup praž. 1068-90

Ota I. Olomoucký „Sličný" (? 1037-1087), 1054-55, 1055,1058-61, 1061-87, Eufemie Uher. († 1111), 1090-95 dcera Bély I., krále uher.

Vratislavova linie

moravští Přemyslovci

dcera Wichman z Cella

Svatobor (Fridrich) († 1086), patriarcha v Aguileji od 1084, zabit

Potomci Vratislava II. se narodili v pořadí Břetislav, Vratislav, Judita, Ludmila, Bořivoj, Soběslav, Vladislav, Boleslav, Judita; potomci Vladislava I. v pořadí Svatava, Vladislav II., Děpolt I. a Jindřich.

(23) **Vladislav I.** (25)
(† 12. 4. 1125) 1109-17,1120-25, 1110-13, 1114-18. říš. čiš., Richeza (Richenza) († 1125), dcera Jindřicha, hraběte z Bergu

Břetislav II. (20)
(1057- 22.12. 1100) zabit oštěpem, 1092-1100, Luitgarda (snad) z Bogenu (ok. 1075-? 1094)

Judita († 1086) Vladislav I. Heřman (1043-1102) kníže pol. 1079-1102

Bořivoj II. (21)(24)
(asi 1064 - 2.2.1124) 1101-07, 1117-20, 1099-1100, 1099 Helbirga († 1142), dcera Leopolda II., markraběte rakouského

Judita († 1108) 1088 Wiprecht II. Grojčský (1073-1124) markr. míšeň.

Ludmila († po 1100) jeptiška u sv. Jiří na Pražském hradě

Vratislav († 1061) 1055/58 -1061

Boleslav († 1091) 1087-90

Soběslav I. (26)
(1075 ?-14.2. 1140) 1125-1140, 1125-26,1130-35, 1113/15-1120/21, 1128-30, 1113-23, 1129-30, ? 1123 Adleita (1105/07-1140), dcera Bély II. Slepého, krále uher., nebo jeho otce Almuse (Álmoš), krále chorvat., vév. nitranského

Oldřich Brněnský († 1113/15) 1092-99, 1101-13 1112-13 správou Moravy pověř. Bořivojem II. Adleita ?

Litold (Litolt) Znojemský († 1112) 1092-99,1101-12 Ida Babenberská († 1115) dcera Leopolda II., markrabího Východní marky

Svatopluk (po 1087-21.9. 1109), zavražděn 1095-1107 1107-09 (?) (22)

Ota II. Olomoucký „Otík" „Černý" (po 1078-1126) 1107-10,1113-25 1123-25 adept na trůn, padl v bitvě u Chlumce Žofie z Bergu († 1126)

Bohuslava († mladá)

Soběslavova linie

královská Vladislavova linie

Děpolt I. († 1167 v Itálii na mor) místodrž. v Praze 1147, úděl východočeský, Gertruda (Sybilla), dcera Albrechta I. Medvěda, markraběte branibor.

Svatava (Luitgarda) († po 1146) Fridrich II., hrabě z Bogenu († 1124/48)

Jindřich († po 1169) Markéta († před 1186)

Vladislav I. (II.) (27)
(1110 ? - 18.1. 1174) (II.) 1140-58, (I.) 1158-72, abdik., 1160-61, 1156-73, 1158, 1. 1140 Gertruda Babenberská (1119-1150) 2. 1153 Judita (Jitka) (1133/35-9.9. po 1174), dcera Ludvíka II., vévody duryňského

Břetislav (po 1094-1130) oslepen

Jaromír († 1135/38) ?

Spytihněv († 1141/57 v Jeruzalémě)

Lupold (Lipolt) († 1143/57) 1135-37

Jindřich (Konrád ?) († ? 1167)

Richeza († před 1124)

Jindřich († 1135) purkrabí magdeburský, markr. dolnolouž. Berta ?

Albrecht († před 1124)

Wiprecht Václav († 1116)

Vladislav († po 1165) zvolen 1138, vládu nenastoupil, 1137-40 dc. Albrechta Medvěda

Judita Duryňská byla štědrou mecenáškou stavby prvního kamenného mostu v Čechách a ten byl podle ní pojmenován.

Soběslav II. (29)
(asi 1128 - 29.1.1180) 1173-78 1173/77 ? Eliška Polská (ok. 1152-1209)

Marie 1. 1139 Leopold IV. Rakouský († 1141) 2. Heřman II. Korutanský

Oldřich (1134 -1177) 1174-77 úděl v Čechách 1. Cecilie Duryňská 2. Žofie Wettinská

Václav (II.) (32)
(1137-1192) 1191 3 měs. 1177-79 1181-89 ?

Vratislav († 1156) 1125-29 1130-56 1132 ruská kněžna

Spytihněv († 1151)

Vladislav († 1156)

Naděj (* 1096)

Konrád II. Znojemský († po 1161) 1120/23-28,1130/34-61 1142 zvolen za knížete českého; trůnu se neujal 1134 Marie († po 1189), dcera Štěpána Uroše srbského

Václav Jindřich (1107-1130) 1126-30

Eufemie (* 1115) Svatopluk († 1154) kníže volyňský

Ota III. Děleb (1122-1160) 1140-60 Durancie († ? 1172) z rodu Rurikovců ?

nejasné vazby dcer Oty II. a Oty III.

Hedvika († 1210) Fridrich z Brehne, syn Jindřicha I., markraběte z Wettinu († 1182)

Děpolt II. († 1190 na křížové výpravě v Akkonu v Palestině) úděl východoč., ? Adeline

Markéta († 13.7....) jeptiška

Jindřich Břetislav (34)
(† 15.6.1197) biskup pražský 1182-97 1193-97 1194-97 1194-95

Alžběta († 3.3. po 1197) jeptiška

(28) **Bedřich (Fridrich)** (30)
(† 25.3.1189) 1161-72, 1172-73 (vypuzen), 1178-89, 1147 Alžběta Uherská († po 1190), dcera Gejzy II., krále uherského 1141-62

Konstancie Uherská založila klášter v Tišnově na Moravě

Anežka († 1228) abatyše kláštera u sv. Jiří

Svatopluk († po 1169) ? Adleita dc. Gejzy II., krále uher.

Vojtěch († 1200) arcibiskup salzburský 1168-74, 1183-1200

Přemysl I. Otakar (33)(36)
(?1155 - 15.12.1230) 1192-93,1197, 1198-1230, 1179-82, 1222-24, 1198,1203
1. 1180 Adléta Míšeňská († 1211) rozv. 1198
2. 1198/99 Konstancie Uherská (1181-6.12.1240), dc. Bély III., krále uher. 1172-1240

Vladislav III. Jindřich (35)
(1160 ?-12.8.1222) 1197 (půl roku - abdikoval), 1192-94, 1197-1222 Hedvika († po 1218)

Richsa († 1182) Jindřich Starší Babenberský (1158-1223)

Jindřich Mladší († 1236)

Moravští Přemyslovci vymřeli na přelomu 12. a 13. st. a poslední z nich, Siffrid, v roce 1227.

Anežka jeptiška v Gerberstadtu

Svatopluk († 1198/1201) ? 1172-73 ? 1189-94

Spytihněv († 1198) oslepen 1189-94

Konrád II. (III.) Ota Znojemský (31)
(1136/40 - 9.9.1191 v Itálii) 1179-81, 1161/75-91, 1174/76-89, 1182-91, 1189-91 ? 1176 Helicha († po 1191), dcera Oty z Wittelsbachu

Helena († 1202/06) Kazimír II. Spravedlivý (1138-1194) kníže polský, otráven, potomci kníž. a královéi polští do r. 1370

Arnošt († 1156)

Vladimír († 1145-?1200) 1195-?1200

Břetislav (po 1145-?1201) 1195-?1201 ?

Svatava († před 1160) Hedvika († po 1160) Marie (?), Eufemie (?)

Ota († 1203)

Žofie († 1227) abatyše v Quedlinburku

Fridrich († 1221)

Děpolt III. - Bořivoj († 1223 v bitvě u Kouřimě s Přemyslem I. Otakarem, nebo až 1235/36) Adéla-Zbyslava (? 1167- po 1213) dcera Boleslava I. Vysokého, kníž. vratisl. (Adéla byla možná manž. Děpolta II.)

Soběslav († po 1214)

Boleslav († po 1213)

Helena (* 1158) 1164 Petr, synovec Manuela I., cís. byzant.

Žofie († 1195) 1186 Albrecht I. Míšeňský (1158-1195)

Vratislav († před 1180)

Ludmila († 1240) 1. Albrecht z Bogenu († 1198) 2. Ludvík I. Bavorský (Falcký) (1174/83 -1231)

Olga († po 1163)

Markéta († po 1163) Ludmila se stala předkem všech pozdějších bavor. vévodů a králů.

Vratislav († po 1225) ustanoven králem českým 1212, nevládl

Markéta - Dagmar (?1186 -1213) 1205 Valdemar II., (?1170-1241) král dánský

Božislava Jindřich, hrabě z Ortenburku

Hedvika řeholnice kláštera u sv. Jiří na Praž. hradě

Vratislav (1200-před 1209)

Václav I. (37)
(1205 - 22.9.1253), od 1288 ml. král 1230-53, 1239-43/45, 1228, 1224 Kunhuta (? 1203-1248), 1228, dcera Filipa Švábského, krále řím. něm. 1198-1208

Jitka (Judita) († před 1236) Bernard II. (1176/81-1256) vévoda korutanský

Anna (1204-1265) Jindřich II. Pobožný (1196-1241) Piastovec kníže vratisl., krak., velkopol. smrt v bitvě u Lehnice s Mongoly

Vladislav (1207-1227) 1224-27

Přemysl (1209-1239) 1227-39, od 1237 ovládal jen Olomoucko a Opavsko Markéta, dcera Oty, vév. meranského

Blažena (Viléma) (1210-1281) † v Miláně původ není jistý syn

sv. Anežka Česká (20.1.1211 - 2.3.1282) 1874 blahosl., 1989 svatořeč., zemská patronka, spoluzakl. a abatyše klášt. klarisek v Praze

Siffrid (Sigfrid) († 1227) kanovník olomoucký, posl. známý potomek moravských Přemyslovců

Anežka († v dětství)

Sponheimové, 4 děti

5 synů, 5 dcer

Ota (Děpolt) (1191-1226) probošt magdeburský

Boleslav († 9.4.1241) zahynul v bitvě u Lehnice s Mongoly

Soběslav († před 1247)

Bořivoj († 1235) zahynul v bitvě u Szremu

Přemysl ? († mlád)

Poslední potomci odbojných Děpolticů pobývali s matkou Adélou na dvoře jejich strýce Jindřicha Bradatého ve Slezsku. Děpolt, Soběslav i jejich sourozenci vymřeli bez potomstva ještě před polovinou 13. st. Někteří zahynuli s mečem v ruce, hájíce zájmy svých piastovských ochránců. Tím se královská větev Přemysla I. Otakara stala jediným reprezentantem vládnoucí dynastie Přemyslovců.

Vladislav III. (?1227-1247), 1243/45-47, vév. rak.1246-47, 1243/46 Gertruda Babenberská (1226-1288/99), dcera Jindřicha z Mödlingu, neteř Přemysla II. Otakara

dcera ? († mladá před 1248)

V r. 1278-1281 Rudolf I. Habsburský, 1281-1283 Albrecht Saský.

Přemysl II. Otakar (38)
(1233 - 26.8.1278)
1253-78, 1247-78, vév. rak., štýrský, korutan., kraň. ad. 1261, 1. 1252 Markéta Babenberská (1202-1267), rozv.1261
2. 1261 Kunhuta (1245-1285), 1261, dc. Rastislava Haličského

Božena (1244-1278/86) Ota III. Braniborský (1214/15 - 9.10.1267) markr. 1220-67

Anežka (1244-1268) Jindřich Jasný (1216-1288) markr. míšeňský

Filip Salzburský (1220-1279) patriarcha aguilejský, král. kancléř, arcib. salzb. 1247-64/67

Oldřich III. Korutanský († 1269) vév. korut., štýrský 1256-69 1. Anežka Meránská († 1263) 2. Anežka Bádenská († 1295)

Vladislav († 1270) probošt vyšehradský, arcibiskup salzburský

Jindřich III. Bílý (1227-1266) Judita, (1227/30-1266) dcera Konráda I. Mazovského

další sourozenci

Kunhuta (1265 - 26.11.1321)
abatyše kláštera u sv. Jiří na Pražském hradě, opatrovnice a rádkyně Elišky Přemyslovny, mecenáška umění, je jí připisována zásluha o vznik slavné iluminované literární památky, tzv. Pasionálu abatyše Kunhuty
Boleslav II. (? 1251-1313), kníže plocký, mazovský, rozv. 1302, 1 syn, 2 dcery

Anežka (1269-1296/97) Rudolf II. Habsburský (1260/70-1290) vév. švábský, syn Rudolfa I. (1218-1291), krále římského

Jan († 1296) nemanž. syn, probošt vyšehradský a královský kancléř

Václav II. (39)
(27.9.1271 - 21.6.1305)
1278-1305, 1283-1305, král polský 1300-05 1297, (1278-83 poručník Ota V. Dlouhý, zem. správce) 1. 1278 Jitka (Guta) Habsburská (1271-1297), 1297 2. 1303 Eliška (Alžběta) Rejčka (1286/88-1335), 1303 dcera Přemysla II. Velkopolského, krále pol. (zavražděn)

Mikuláš I. (1254/55-1318) kníže opavský, nemanž. syn s Anežkou Palceřík, rak. šlecht. z rodu Kuenringů Adelheida († 1313)

Ota V. Dlouhý († 23.7.1298) markrabě braniborský Jitka († ?1317) dcera Heřmana, hraběte z Hennebergu

Se jménem Oty V. Dlouhého (správcem země jmenován Rudolfem Habsburským) je spjat pojem "Braniboři v Čechách - 5 let pustošení země braniborskými vojsky.

Kunhuta Braniborská († 1292) Béla Uherský († 1269) vévoda slavonský, syn Bély IV., krále uherského

Jindřich IV. Probus (Pravý) Vratislavský (Spravedlivý) (1257-1290), otráven kníže vratislavský od 1270, krakovský 1288-90 spojenec Přemysla II. Otakara, Václava II., Záviše z Falkenštejna

Menhartovci :
Jindřich Korutanský pocházel z jihoněm. kníž. rodu Menhartovců z oblasti řeky Drávy. Ve 12. st. páni z Gorice, 1253 zdědil zakl. rodu Menhart I. (? 1200-1258) Tyrolsko. 1271 se rozdělili na linii gorickou a tyrolskou (hrabství), 1276 získali korutanské vévodství. Jindřichovými rodiči byli Menhart II. Goricko-Tyrolský (? 1238 - 1295) a Alžběta Bavorská (1227-1273). Tyrolští Menhartovci vymřeli Jindřichovou dcerou Markétou Maultaschjejí jediný syn z druhého manželství Menhart III. zemřel bez potomků v roce 1363. Goričtí Menhartovci vymřeli v r. 1500.

Kunhuta Uherská (1245-1285), dcera Anny a Rastislava Haličského, vnučka uherského krále Bély IV., ctižádostivá, energická a ohnivá kráska, s manželem příbuzensky pokrevně spojena - Přemyslova babička Konstancie, manželka Přemysla I. Otakara, byla sestra uherského krále Ondřeje II. a teta Ondřejova syna Bély IV. Do českých dějin výrazně zasáhla mj. pozváním Oty Dlouhého Braniborského do Čech (jiné zdroje uvádějí, že Kunhuta stála naopak na straně dalšího uchazeče o poručnictví nad nedospělým synem Přemysla II. Otakara Václavem II., kterým byl vratislavský kníže Jindřich IV. Probus, který si tímto krokem chtěl otevřít cestu k ovládnutí Čech - pražský patriciát ale otevřel brány hlavního města Otovi Braniborskému, Jindřich z rukou Rudolfa Habsburského jako náhradu obdržel Kladsko), s malým Václavem vězněna na Bezdězu, známá svým milostným románem a sňatkem s hlavním sokem Přemyslovým na domácí půdě Závišem z Falkenštejna (? 1250-1289/90)

Vojenskou silou s podporou části šlechty s následnou legitimizací čes. sněmem a sňatkem s vdovou po Václavu II. Eliškou Rejčkou zvolen čes. králem Rudolf Habsburský; Habsburkové se tak dostali poprvé na čes. trůn, stalo se tak na úkor pravých dědiček trůnu - Přemysloven (př. dosud neprovdané Elišky Přemyslovny).

Jan, zv. Parricida (1290-1312/13) vrah svého strýce Albrechta I., krále římského, bratra Rudolfa II. Habsburského

Přemysl Otakar (1288-1288)

Václav III. (40)
(6.10.1289 - 4.8.1306 zavražděn v Olomouci)
král český a polský 1305-06, 1301-05 (jako Ladislav V.), 1301 korunován, 1305-06, zasn. Alžběta Uherská, dcera Ondřeje III., krále uher., 1305 Viola Těšínská, († 1317), dcera Měška I. Těšínského z dynastie Piastovců 2. Violy Těšínské 1315 Petr z Rožmberka († 1347)

Anežka (1289-1292/96) Ruprecht Nasavský -zasn.

Anna (1290-1313) Jindřich Korutanský

Eliška (Alžběta) (20.1.1292-28.9. 1330), Jan Lucemburský

Guta (Jitka) (1293-1294)

Jan (1295-1296)

Jan (1294-1294)

Markéta (1296-1322) Boleslav III. (1291-1352) vév. vratisl., břežský

Guta (Jitka) (1297-1297)

Anežka (1305-1337) Jindřich († 1345/46) vévoda javorský

Jan, řeč. Volek († 1351) nemanž. syn kancléř král., biskup olom. 1334-51, probošt vyšehr.

Mikuláš II. (1288-1365) kníže opavský 1318-65 1. Anna, kněž. ratiboř. 2. Hedvika, kněž. oleš. 3. Jitka z Falkenberka

opavští Přemyslovci

Opavské knížectví udělil svému nemanželskému synovi tzv. *Poděbradskou smlouvou* z r. 1268 Přemysl II. Otakar. Mikuláš na Opavsku panoval do 1294, pak 1306-08, kdy byl opavskými stavy vypuzen ze země. Posledním legitimním mužským potomkem opavské větve Přemyslovců byl Jan (1425-1482) a ratibořské větve Valentin (? 1495-1521).

Eliška Rejčka, česká a pol. královna z dynast. Piastovců, dcera polského krále Přemysla II. Velkopolského a švédské princ. Luitgardy, v Polsku Richenza, v Čechách potom Rejčka. Násilná smrt otce ji zavedla na braniborský dvůr, kde o ni pečovala nevlastní matka. Po krátkém manželství s Václavem II. a po jeho smrti se znovu vdala v roce 1306 za Rudolfa Habsburského, který tímto sňatkem utvrdil svou vládu v Čechách a zároveň tím nárokoval pomoc i za své boje. V roce 1307 Rudolf umírá a Eliška spojuje svůj další život s předním českým šlechticem Jindřichem z Lipé († 1329), jedním z vůdců mocipánské opozice za Jana Lucemburského. Její život provázely trvalé neshody s Eliškou Přemyslovnou. Po smrti Václava a Rudolfa sídlila převážně v Hradci, který se od jejích dob nazývá Hradec Králové (tj. královnin), rovněž v Brně, kde je i pohřbena po boku Jindřicha z Lipé v kostele P. Marie v klášteře cisterciaček.

Český sněm schválil v roce 1310 dědické právo Elišky Přemyslovny na českou korunu a přenesení této koruny v případě svatby na manžela.

Jindřich Korutanský (41)(43)
(1265/70 - 2.4.1335)
1306-6 týdnů, 1307-10, 1307/08 -10, král pol.1306-10, vévoda korut. a tyrol. 1295 -1335, od 1306 zemský hejtman v českých zemích
1. 1306 Anna Přemyslovna (15.10.1290-3.9.1313)
2. 1315 Adléta Brunšvická (1285-1320)
3. 1328 Beatrix Savojská (1310-1331)

Nástupnické právo i po „přeslici" zajistil Přemysl II. Otakar na římském králi Richardu Cornwallském jako pojistku kontinuity rodové moci. Č. koruna se stala po smrti Václava III. „ženským" lénem. Jindřich Korutanský „právu" vyhovoval - byl odnedávným manželem Anny Přemyslovny, navíc ještě za života Václava III. jím pověřen správou země (po dobu jeho vojenského tažení do Polska). Za českého krále byl přijat většinou šlechty proti Fridrichu Rakouskému, bratru Rudolfa I. a druhému synu římskoněmeckého krále Albrechta I. Smlouvou z 15.8. 1308 postoupil Fridrich svoje nároky na český trůn za peněžní náhradu Jindřichu Korutanskému. Jindřich byl korunován 1307 - opat převnovský Bavor z Nečtin mu vsadil na hlavu svou mitru - král. korunou nemohl panovníka ozdobit pouze arcibiskup mohučský.

Eliška Přemyslovna (1292-1330) - po otcově smrti vychovávána ve svatojiřském klášteře na Praž. hradě, kde byla abatyší její teta Kunhuta. Po boku Jana Lucemburského prožila nešťastné manželství způsobené rozdílností povah - byla hrdá, vášnivá a panovačná, toužila po dřívější velikosti královské vlády, jak ji zažila na dvoře svého otce, Janův přístup k Čechám však byl velmi vlažný. Celoživotně ji pojilo nepřátelství k své nevlastní matce Elišce Rejčce a k jejímu druhovi Jindřichovi z Lipé. Kvůli intrikám proti Jindřichu byla i zabaveny důchody v Čechách, žila zčásti z podpory příbuzných, zčásti na dluh. 1325 se vrátila do Čech a po Janově boku vystupovala jen výjimečně. Pochována na Zbraslavi.

Rudolf I. (III.) („král Kaše") (42)
(1281 - 3.7.1307)
vév. rak. 1298-1307, 1306-07, syn Albrechta I. (syna Rudolfa I., soka Přemysla II. Otakara v zápase o římskou korunu, jeho přemožitele v bitvě na Moravském poli)
1. 1300 Blanka Francouzská (1285-1305)
2. 1306 Eliška Rejčka (1286-1335), vdova po Václavu II.

V roce 1307 moravská šlechta uznala za pána markrabství Fridricha Rakouského (1307-1308/9), bratra Rudolfa I., krále českého)

Jan Lucemburský („král diplomat") (44)
(10.8.1296 - 26.8.1346 v bitvě u Kresčaku / Crécy)
syn Jindřicha VII. Lucemburského (1275/76-1313), hraběte lucemb. 1288-1310, krále římského 1308-13 a císaře římského 1312-13 a Markéty Brabantské (1276-1311), dcery Jana I., hraběte lucemb., vév. brabantského, neteře Filipa IV. Sličného, krále francouzského, 1310-46, král polský 1310- 35, 1310/11-33, 1311, hrabě lucemb.1308-46, 1. 1310 Eliška Přemyslovna (1292-1330), 1311, dcera Václava II., 2. 1334 Beatrice Bourbonská (1305-1383), 1337, dcera Ludvíka, vév. bourbonského a Marie de Hainaut

Adléta (1317-1375) slabomyslná

Markéta Maultasch (Pyskatá) (1318 - 3.10.1369) hraběnka, vév. tyrolská 1. Jan Jindřich, bratr Karla IV., rozv. 1341 2. Ludvík V. (1315-1361), markr. branibor.

Markéta (8.7.1313-11.7.1341) Jindřich XIV., Dolnobavorský Starší (1305-1339) falckrabě rýnský, vév. dolnobavorský 1310-39 druhým manželem měl být Kazimír III. Veliký, král polský 1333-70, 3 dny před svatbou zemřela

Jitka-Guta-Bona (21.5.1315-11.9.1348) Jan II. Dobrý (1319-1364), od 1350 král franc., syn Filipa VI., krále franc. 1328-50 ve válce s Anglií poražen u Kresčaku, zajat, vládl za něj syn

Lucemburkové : Římskoněmecký, český a uherský panovnický rod pocházející z Dolního Porýní, vládnoucí 1214-1443 v lucemb. hrabství, 1310-1437 v Českém král. a 1387-1437 v Uhrách. Lucemburské hrabství bylo zformováno r. 963, hrabata stanovala do říšské politiky, ke vlivu se dostaly po politice a kulturně orientovala na Francii, na její královský dvůr (1323-30 zde byl vychováván Karel IV.). Ve 14. st. získali nástupem Jindřicha VII. vládu v římsko-německé říši, oporou jejich moci se stalo České království. Sňatkem hraběte Jana s Eliškou Přemyslovnou založili dědičnou královskou dynastii. Karel IV. povýšil 1354 Lucembursko na vévodství a upevnil jeho státoprávní spojení s Českou korunou, prohlásil je za její léno. Zikmundem rod 1437 v mužské linii vymřel, 1451 v ženské linii Eliškou Zhořeleckou.

(křtěný Václav, biřmovaný Karel) **Karel I. (IV.)** („Otec vlasti") (čtvrtý v pořadí řím. cís.) (45)
(14.5.1316 v Praze - 29.11.1378 v Praze)
1334-49, 1346-78, 1346-78, 1347, 1346-53 hrabě lucemb., král lombard. od 1355, 1355-78
1. 1323 Blanka z Valois (1316-1348), 1347, dcera Karla, hraběte z Valois a Matyldy de Châtillon
2. 1349 Anna Falcká (1329-1353), 1349, dcera Rudolfa II. (Wittelsbach), vév. bavor. a Anny Korutanské,
3. 1353 Anna Svídnická (1339-1362), 1353, dcera Jindřicha II., vév. svídnic. a Kateřiny, sestry Ludvíka I., krále uher. (totožnost Kateřiny není jistá), 4. 1363 Alžběta (Eliška) Pomořanská (1347-1393), 1363, dcera Bogislava V., vév. pomoř. a Alžběty, dcery Kazimíra Velikého, krále polského, obdařena mimořádnou silou

Karel IV. od 1341 jako spoluvladař uznaný č. sněmem za bud. panovníka, po smrti otce se stal č. králem. Č. království považoval za základ lucemb. rodové moci a programově z něj budoval centrum řím. něm. říše. Patřil k největším státníkům a duchovním osobnostem své epochy, je považován za nejvýzn. evrop. panovníka pozd. středověku a doba jeho vlády představuje vrchol českých středověkých dějin.

Mikuláš (1322-29.7.1358) nemanž. syn s Adou Klárou Lucemburskou, biskup naumburský, patriarcha aguilejský

Přemysl Otakar (1318-1320)

Jan Jindřich (12.2.1322-12.11.1375) vév. korutanský a tyrolský 1349-75
1. Markéta Maultasch (1318-1369), rozv.
2. Markéta Opavská (1330-1363), opavská Přemyslovna
3. Markéta Rakouská (1346-1366)
4. Alžběta Öettingenská († 1409)

Eliška (1323-před 1330)

Anna (27.3.1323 - 3.9.1338) Ota Habsb. „Veselý" (1301-17.2.1339) vév. rakouský 1330-39, syn Albrechta I., krále římsko-německého (?)

Bona (1322-1406), dcera Jana III., vév. brabantského

Václav (25.2.1337-8.12.1383) vévoda lucemb., brabant., limburský 1352 Johana 1298-1308

levoboček Jana Jindřicha Jan se stal proboštem vyšehradským

Jan I. Dolnobavorský (1329-1340) vévoda 1339 - 40

Karel V. Moudrý (1338-1380) král franc. 1364- 80

Markéta (24.5.1335 - září 1349) 1338 Ludvík I. z Anjou (1326-1382) 1342-82 král pol.1370-82 (bez dětí)

Kateřina (?1342-26.4.1386) 1. 1353 Rudolf IV. Habsburský (1339-1365), nejst. syn vév. Albrechta II. 2. 1366 Ota V. Braniborský (1346/47- 1379), syn cís. Ludvíka IV. Bavorského, říšský kurfiřt, vév. bavorský, markrabě braniborský

Václav (1350-1351)

Alžběta (Eliška) (19.3.1358 - 4.9.1373) 1366 Albrecht III. Habsburský (1349 - 29.8.1395)

Z druhého manž. Albrechta III. s Beatricí ze Zollernu se narodil Albrecht IV. (1377- 1404) jehož syn Albrecht V. (II.) se stal králem českým 1437-1439 a jeho syn Ladislav Pohrobek rovněž králem českým 1453-1457.

Václav IV. (46)
(26.2.1361-16.8.1419)
markr. branibor., lužic., slezs., vév. lucemb. 1383-1419 1378-1419, 1411-19, 1376/78-1400, 1363
1. 1370 Johanna Bavorská (1356-1386), 1370, dcera Albrechta I., vévody bavorského a holandského
2. 1389 Žofie Bavorská (?1376-1425), 1400, neteř první manželky, dcera Jana, vévody bavorského

novorozeně († 1362) zemřelo při porodu s matkou Annou Svídnickou

Anna (1366 - 7.6.1394) 1383 Richard II. (1367-1400) král angl.1377-99 posl. Plantagenet, zavražděn

Zikmund Lucemburský (47)
(14.2.1368 - 9.12.1437)
1387-1437, 1410- 37, král lombardský, 1433-37, 1420,1436-37, 1420, vév. lucemb.1419-37, markr. branib. od 1373, 1419-22/23, 1. 1385 Marie Uherská (1371-1395), dcera Ludvíka I. Velikého, krále uher. a pol. 2. 1408 Barbora z Celje (1393 -1451 na mor), 1437

Jan Zhořelecký (22.6.1370 -1.3.1396) markr. braniborský, vév. zhořelecký, otráven Richardis († 1396) princ. švéd.

Markéta (1373-1410) Jan III. Norimberský (?1369-1420)

Karel (1372-1373)

Jindřich (1377-1378)

Jošt (1351-1411) 1375-1411 protikrál od 1410 1. Alžběta, dcera Vladislava, vév. opolského (1360-1374) 2. Anežka († 1413) dcera Bolka III., vév. opolského

Kateřina (1353 -1378) Jindřich vév. opolský († 1382)

Prokop (1354/55 -1405) mladší markr. mor. 1375 -1405

Jan Soběslav (po 1355 -1394) biskup litomyšl.1380-87, biskup olom. 1387, patr. aguilejský 1387- 94 od 1380

Alžběta (Eliška) († 1400) Vilém I. (1343-1407) markrabě míšeňský

Anna († před 1405) Petr ze Šternberka († 1397)

Alžběta (Eliška) Lucemburská (1409 -19.12.1442) Albrecht II. Habsburský (1397-1439)

Po smrti Albrechta II. období tzv. interregna - bezvládí, koruna nabídnuta bavor. vév. Albrechtovi ten nabídku nepřijal. 1444 zem. sněm uznal nároky na trůn čtyřletého Ladislava Pohrobka. 1452 sněm ustanovil Jiřího z Poděbrad zemským správcem na dva roky, v r. 1454 na další tři. Po korunovaci Ladislava Pohrobka Jiří z Poděbrad zůstal i nadále správcem země s mocí vladařskou.

Albrecht (II.) Habsburský (48)
(10.8.1397-27.10.1439)
1437-39, 1438-39, vév. rakouský 1404-39, vév. lucemb. 1437-39, 1422/23-39, 1438, 1421 Alžběta Lucemburská (1409-1442), dcera Zikmundova

Eliška (Alžběta) Zhořelecká (1390 - 3.8.1451) vév. lucemb., 1. Antonín, vév. burgund. (1384-1415), padl syn Vilém (1410-1410) 2. Jan (1374-1425) vév. bavorský

dcera

Podle dědických smluv Lucemburků s Habsburky z 1364 (Karel IV., Rudolf IV.) měl po vymření jednoho z rodů na jeho místo nastoupit rod druhý a česká koruna přejít na tento rod. Nástupnictví svěřil Zikmund ještě před smrtí manželovi své dcery; český sněm tuto volbu potvrdil.

Ladislav (V.) Pohrobek („král Holec") (49)
(22.2.1440 - 23.11.1457), vév. rak. 1440- 57, 1440/52-57, 1453-57, 1453

Jiří z Poděbrad pocházel z předního českého šlechtického rodu pánů z Kunštátu a Poděbrad, patřícího ke stoupencům umírněného husitského křídla. Znám je pouze jeho otec, pan Viktorin z Kunštátu, o matce nejsou spolehl. prameny, je vyslovováno jméno Anny z Vartenberka. Otec v době, kdy se Jiřík narodil, působil v Žižkově velitel, štábu, zemřel v roce 1427 v necelých čtyřiadvaceti letech. 1448 se Jiřík z Poděbrad vojensky zmocnil Prahy a 1452 byl uznán za zemského správce Českého království, jímž zůstal i za panování krále Ladislava Pohrobka. Po zvolení českým králem a to jak katolíky, tak i kališníky, usiloval o vnitřní i vnější upevnění českého státu, o jeho hosp. rozkvět, o vzájemnou toleranci kališníků a katolíků, politiky se opíral o města a nižší šlechtu. Brzy se však dostal do konfliktu s papežem, jenž 1462 zrušil *kompaktáta*, 1466 prohlásil českého krále jako kacíře za zbavena trůnu a vyhlásil proti němu křížové tažení. Mezinár. izolaci se Jiří snažil čelit diplomatickou ofenzívou. 1464 se pokusil založit mírovou unii evropských panovníků k odvrácení tureckého nebezpečí. 1467 protiň němu vystoupila domácí katolická šlechta a 1468 mu vyhlásil válku uher. král Matyáš Korvín. Dynast. nároků svých dětí se zřekl ve prospěch Jagellonců. Za to očekával jejich pomoc v boji s Uhry. Svým národním vědomím a rodným jazykem byl vskutku posledním českým panovníkem.

Jiří z Poděbrad (50)
(23.4.1420 - 22.3.1471)
první volený český i evropský panovník, první a posl. český král bez dynastické krve, správce království 1452-57 v době bezvládí po smrti Albrechta Habsburského, 1458-71, 1458-69, 1458, 1. 1440 Kunhuta ze Šternberka (1423-1449), dcera Smila ze Šternberka, 2. 1450 Johana z Rožmitálu († 1475), 1458, sestra Lva z Rožmitálu, přední katol. panstva, nejvyššího sudího a hofmistra (ved. delegace na mírové cestě po evrop. panovnických dvorech 1462-64)

Anna (1432-1462) Vilém III., (1425-1482) vévoda saský

Jiří (1435-1435)

Alžběta (1436 -1505) Kazimír IV. (1427-1492) král polský 1447-92 syn Vladislava II. Jagiełła

6 synů, 7 dcer

Vladislav II. Jagellonský („král Dobře") (51)
(1.3.1456 -13.3.1516)
1471-1516, 1490-1516, 1471 1. 1476 Barbora Hlohovská (1464 -1515), 1500 rozv. 2. 1490 Beatrice Aragonská (1457-1508), 1500 rozv. 3. 1502 Anna z Foix a Candale (1484 -1506)

Kazimír sv. (1458 -1484) král uher. 1471 donucen k odchodu, kanonizován 1602

Jan I. Olbracht (1459 -1501) král polský 1492-1501

Alexandr (1461-1506) kníže litev. 1492-1506, král pol. 1501-06 Helena (1476-1513), dcera Jana, velkoknížete moskevského

Žofie (1464 -1512) Fridrich Braniborský z Ansbachu, (1460 -1536), markrabě

Zikmund I. Starý (1467-1548) král polský 1507-48 1. Barbora Zápolská (1495 -1515) 2. Bona Sforza (1494-1557)

Fridrich (1468-1503) biskup krakovský, arcibiskup v Hnězdně, kardinál

Maxmilián I. (22.3.1459 - 12.1.1519) 1486-1519, 1508 -19 1. Marie Burgundská (1457-1482) 2. Bianca Maria Sforza (1472-1510)

Jagellonci :
Litevský knížecí (1377 -1401), polský (1386 -1572), český (1471 -1526) a uher. (1440-1444 a 1490-1526) král. rod. Zakl. rodu Vladislav II. Jagiełło se stal 1386 pol. králem. Téhož roku vznikla polsko-litevská personální unie. 1440 se díky příbuz. vztahům stal Vladislav III. Varnenčík uher. králem, stejně tak č. králem Vladislav II. (1471). Jeho volbou po smrti Jiřího z Poděbrad splnili č. stavové slib daný Jiřímu v r. 1469 a to pod podmínkou, které pak nebyla splněna, že se Vladislav ožení s Jiříkovou dcerou Ludmilou. Zvolen byl proti kandidatuře uh. krále Matyáše Korvína, uznaného č. kal. šlechtou a ovládajícího vedlejší země Č.král. včetně Moravy. Za Vladislavova panování zde kulminoval pozdně gotického umění - tzv. vladislavská gotika (př. Vladislavský sál na Praž. hradě). Vladislavův syn Ludvík se snažil čelit turecké expanzi v Uhrách a v boji s nimi nalezl smrt, v jeho osobě vymřeli po meči dynastie Jagellonců v Čechách a Uhrách, posledním panujícím Jagellonecem byl polský král Zikmund II. August, který zemřel r. 1572.

Boček (1442-1496) říšský kníže, hrabě kladský, kníže minstrberský z Pirkštejna (1455-před 1472)

Viktorin (1443-1500) 1. Markéta Ptáčkovna 2. Žofie Těšínská († ?1479) 3. Helena Margareta Palaiologovna z Montferratu (1459/64-1496), 7 dětí z 1.

dcera (* 1441 ?)

Barbora (1446-1469/74) 1. Jindřich z Lipé (?1415-1469) pán na Moravském Krumlově 2. Jan Křinecký z Ronova

Jindřich I. Starší (15.5.1448 - 24.6.1498) Uršula von Hohenzollern (1450-1508), dcera Albrechta Braniborského

Kunhuta Kateřina (1449-1464) 1460 Matyáš Korvín (1443-1490) 1458-90 1469 1469-90

minstrberská linie Poděbradovců po meči do r. 1647 (Karel Fridrich), po přesl. do r. 1686 (Eliška Marie)

Zdeňka (Sidonie) (1449-1510) Albrecht III., vévoda saský (1443-1500)

potomci

Jindřich (Hynek) II. Mladší (1452-1492) Kateřina Saská (1453-1509) dcera Viléma III., vévody saského 1 syn, 1 dcera, nelegitimní dcera Kateřina

Anežka (* 1453) Fridrich (1453 - 1458)

Jan (* po 1456-1459)

Jiří (1454/55 -1459/62)

Ludmila (1456/58 -1503) Bedřich I. (1443/46 -1488) vévoda lehnický

Zdeňka (Sidonie) je zakladatelkou většiny dnešních panovnických rodů Evropy.

Matyáš Korvín pocházel z rodu Hunyadyů, rodiči byli Jan Hunyady a Alžběta Szilagyiová. Druhou manželkou mu byla Beatrice, dcera neapol. krále. Nemanž. syna Jana se mu nepodařilo prosadit jako dědice své říše. V konfliktu kališnického krále Jiřího z Poděbrad s katolickou šlechtou v Čechách vycítil šanci k rozšíření svého panství. 1469 vtrhl přes Moravu do Čech, u Vilémova však byl Jiříkem obklíčen a v tísni svolil k uzavření příměří. Dohodou však nedodržel a po svém propuštění využil nabídky Zelenohorské jednoty a přijal v Olomouci při slavnostní korunovaci hodnost čes. krále. Válku s Jiříkem a poté i s Vladislavem II. Jagellonským vedl až do r. 1478, kdy došlo k uzavření olomoucké smlouvy, která mu ponechávala vedlejší země České koruny Moravu, Slezsko a obě Lužice. Po jeho smrti byl uher. králem zvolen Vladislav II. Jagellonský a vedlejší země se vrátily Čes. koruně.

Habsburkové: Panovnická dynastie celoevropského významu. Původně hraběcí rod ve Švábsku, poprvé připomínaný v 11. st. Jeho vzestup nastal Rudolfem I. Habsburským, jenž se 1273 stal řím. něm. králem a 1276 získal Rakousy a Štýrsko a tím i postavení říšského knížete. Ve 14. st. ovládli Habsburkové alpské země a dostali se mezi nejvýznamnější německé rody. 1440-1740 drželi trvale řím. něm. císařskou korunu, 1526-1918 vládli na českém a uherském královském trůně. 1520-1522 se rozdělili na větev španělskou a rakouskou, španělská vymřela r. 1700, rakouská po meči r. 1740 Karlem VI., jenž učinil dědičkou všech habsburských držav dceru Marii Terezii a ta založila sňatkem s vév. Františkem Štěpánem Lotrinským dynastii habsbursko-lotrinskou, vládnoucí pak do r. 1918 v dědičných habsburských zemích a držící 1745-1806 řím. něm., 1804-1918 rakouskou císařskou korunu.

Nástupnictví po smrti Ludvíka Jagellonského řešeno na základě „vídeňské" dohody z r. 1515 mezi Jagellonci a Habsburky o vzájemném dědění v případě vymření jedné z dynastií, zároveň zde byla podepsána „svatební" dohoda, kterou Vladislav Jagellonský zaslíbil své děti partnerům z habsburského rodu. Sněm zvolil čes. králem r. 1526 uchazeče o zvolení Ferdinanda I., manžela Anny Jagellonské, syna kastilského krále Filipa Sličného a Jany, dědičky španěl. král. trůnu, mladšího bratra španěl. krále a řím. něm. císaře Karla V. (I.). Stavy vedlejších zemí Koruny české jej přijaly za panovníka na základě jeho dědických nároků. Ferdinand I. 1520-22 získal od svého bratra Karla V. dědičné vládu v Rakousích, alpských zemích a habsb. državách ve Švábsku a stal se zakladat. rak. větve Habsburků. Vojensky i diplomaticky čelil turecké expanzi i nábož. rozbrojům v říši, kde od 1521 zastupoval svého bratra, 1555 prosadil *augšpurský náboženský mír* v říši.

Anna Jagellonská (1503-1547) Ferdinand I. (1503-1564)

Ludvík Jagellonský (52)
(1.7.1506 - 29.8.1526 v bitvě u Moháče)
1516-26, 1509 1515/22 Marie Habsburská (1505-1558), 1522,

Filip I. Sličný (22.6.1478 - 26.9.1506) král kastilský 1504-06 Jana Kastilská „Šílená" (6.11.1479 - 12.4.1555) dědička španěl. království

španělská linie / rakouská linie

Eleonora (1498 -1558) 1. Manuel (1469-1521), král portug. 2. František I. (1494-1547), král franc.

Karel V. (I.) (24.2.1500 - 21.9.1558) 1519-56, král špaň. 1516-56 Isabela Portugalská (1503-1539)

Isabela (1501-1525) Kristián III. (1481-1559) král dánský

Ferdinand I. (53)
(10.3.1503 - 25.7.1564)
vév. rakouský od 1521, 1531-64, 1558-64, 1526-64, 1527, 1521 Anna Jagellonská (1503-1547) 1527

Ferdinand I. dal postavit pro svou manželku Annu letohrádek v Král. zahradě v Praze, zvaný Belvedere. Jedná se o pozoruhodnou renesanční stavbu vystavěnou v letech 1536-1563.

Marie (1505-1558) Ludvík Jagellonský (1506-1526)

Kateřina (1507-1578) Jan III. (1502-1557) král portug. 1521-57

4 synové, 12 dcer

Alžběta (1526-1545) Zikmund II. August (1520-1572) král pol.

Maxmilián II. (54)
(31.7.1527-12.10.1576)
od 1562, 1564-76, 1562 1548 Marie Španělská (1528-1603), 1562, dcera Karla V., císaře řím. něm. a krále španěl.

16 dětí

Anna (1528-1590) 1546 Albrecht V. Bavorský (1528-1579), Wittelsbach, 7 dětí, mj. Marie (1551-1608), manž. Karla II. Štýrského

Ferdinand II. Tyrolský prožil v Čechách 19 let jako císař. místodržící (1547-1566), mj. navrhl a nechal vystavět letohrádek Hvězda v Nové oboře na Bílé hoře. Druhou manželkou mu byla neteř, dcera jeho sestry Eleonory.

Ferdinand Tyrolský (14.6.1529 - 24.1.1595) 1. Filipina Welserová (1527-1580) 2 synové, 2 dcery 2. Anna Kateřina Gonzagová (1566-1621), 3 dcery

Marie (1531-1581) Vilém V. z Kleve (1516-1592)

Magdalena (1532-1590) 22 let vedla král. klášter v Hallu, v Římě probíhá proces jejího svatořečení 7 dětí

Kateřina (1533-1572) 1. František III. Mantovský (1533-1550) 2. Zikmund II. August (1520-1572), král polský

Eleonora (1534 -1594) Vilém, vévoda mantovský (1538-1587) 8 dětí

Markéta (1536 -1566) se svými sestrami Magdalenou a Helenou založila šlechtický ženský klášter Hall v Tyrolsku

Jan (1538-1539)

Barbora (1539-1572) Alfons II. Ferrarský (1533-1597)

Karel II. Štýrský (1540 -1590), vév. štýrský Marie (1551-1608) dcera Albrechta V., vév. bavorského

Helena (1543-1574) zakl. a jeptiška šlecht. ženského řádu v Hallu v Tyrolsku otevř. klášt. 1568

Johana (1547-1578) František I. Medicejský (1541-1587) 8 dětí

16 dětí

Anna (1549-1580) Filip II. (1527-1598) král špaň., syn Karla V.

Rudolf II. (55)
(18.7.1552 - 20.1.1612)
od 1575, 1576-1612, 1576-1608, 1576-1611, 1575, přítelkyně hraběnka Stradová, několik levobočků

Arnošt (1553-1595) místodržící Rakouska, Štýrska, Nizozemí

Alžběta (1554-1592) Karel IX. (1550-1574) král franc. 1560-74

Matyáš (56)
(24.2.1557 - 20.3.1619)
1612-19, 1608-19, 1611-19, 1611, 1611 Anna Tyrolská (1585-1618), 1616

Maxmilián III. (1558-1618) velmistr Řádu něm. rytířů 1590/95-1618, hrabě tyrolský 1612-18

Albrecht VII. (1559-1621) Isabella Klára Španělská (1566-1633)

Václav (1561-1578) 1577 jmenován velkopřevorem kastilského řádu johanitů

Anna (1585-1618) Matyáš (1557-1619)

Anna (1573 -1598) Zikmund III. Vasa (1566-1632) král polský a švédský

Marie Kristina (1574 -1621) Zikmund Báthory (1572-1613) kníže sedmihradský

Ferdinand II. Štýrský (57)(59)
(9.7.1578 -15.2.1637)
adoptován cís. Matyášem jako syn a dědic 1619-37, 1619, 1620-37, 1617, 1. 1600 Marie Anna Bavorská (1574-1616) 2. 1622 Eleonora Gonzagová (1598-1655), 1627

Maxmilian Arnošt (1583 -1616) biskup vratisl., představený (komtur) okrsku Řádu něm. rytířů

Markéta (1584 -1611) Filip III. (1578-1621) král španělský a portugalský

Leopold V. Tyrolský (9.5.1586 - 13.9.1632) biskup pasovský a štrasb., místodržící v Tyrolsku Klaudie Medicejská (1604-1648)

Konstancie (1588 -1631) Zikmund III. Vasa (1566-1632) král pol. a švéd. 4 synové,1 dcera

Marie Magdalena (1589 -1631) Cosimo II. Toskánský (1590-1621) 5 synů, 2 dcery

Karel Josef (1590 -1624) velmistr Řádu něm. rytířů 1619-24, biskup vratisl. a brixen.

5 dětí

Filip III. (1578-1621) král špaň. Markéta Štýrská (1584-1611) 5 dětí

Matka **Rudolfa II.** Marie Španělská byla dcerou cís. Karla V. Oba rodiče spojovala úzká příbuzenská pouta, byli pokrevní bratranec a sestřenice a toto je zřejmě jeden ze zdrojů budoucí Rudolfovy duševní choroby. Rudolf byl vychován na španělském královském dvoře a od r. 1583 sídlil trvale v Praze, z níž učinil evropské kulturní centrum. Soustředil zde své rozsáhlé umělecké sbírky a obklopil se předními soudobými učenci, umělci, astrology i alchymisty. 1593-1606 vedl vleklou válku s Osmanskou říší; ve vnitřní politice projevoval výrazné absolutistické a protireformační tendence. V důsledku snahy jeho bratra Matyáše o získání podílu na moci postoupil Rudolf v r. 1608 Matyášovi vládu v Uhrách, v rakouských zemích a na Moravě a v r. 1611 českou korunu a podržel si jen hodnost římskoněmeckého císaře.

Kristina (1601-1601)

Karel (1603-1603)

Jan Karel (1605 -1619)

Ferdinand III. (60)
(13.7.1608 - 2.4.1657)
od 1636, 1637-57, 1627, 1. 1631 ? Marie Anna Španělská (1606-1646), 4 syn., 2 dcery 2. 1648 Marie Leopoldina Tyrolská (1632-1649), 1 syn 3. 1651 Eleonora Gonzagová (1630-1686), 1656

6 synů, 5 dcer / 3. 1 syn, 3 dcery

Marie Anna (1610 -1665) Maxmilian I. Bavorský (1573-1651), 1 syn

Cecilie Renata (1611-1644) Vladislav IV. Vasa (1595-1648) král pol., 3 děti

Leopold Vilém (1614 -1662) biskup pasov.,olomouc., velmistr Řádu něm. rytířů 1641-62

Ferdinand Karel (1628 -1662) hrabě tyrolský 1646-62 Anna Medicejská (1616 -1676) 3 dcery

Isabella Klára (1629-1685) Karel III. Mantovský (1629-1665)

Zikmund František (1630-1665) hrabě tyrolský, kardinál jím vymřela tyrolská linie Habsb. (1608-1657) po meči, dědictví převzal Leopold I.

Marie Leopoldina (1632-1649) Ferdinand III.

Fridrich V. Falcký („zimní král") (58)
(26.8.1596 - 29.11.1632)
1619-20, 1619,1610-1623 falcký kurfiřt, 1613 Alžběta Stuartovna (1596-1662) 1619, dcera Jakuba I., krále angl.

7 synů, 5 dcer

Wittelsbachové :
Německý feudální rod, odvozený od Luitpoldovců; v 11. st. hrabata z Scheyernu a falckrabí bavorští, 1124 založili hrad Wittelsbach; falckrabí Ota obdržel 1180 od Fridricha I. Barbarossy vév. bavorské a Otův syn Ludvík Rýnskou Falc. 1255 se rozděl. na větev bavor. a falckou; falcká měla kurfiřtský hlas, 1654-1718 vládla její větev ve Švédsku, 1777 získala dědictví po bavor. větvi a spojila Bavory a Falc; 1806 získala titul krále, 1918 z bavor. trůnu sesazena. Karel VII. Albrecht svá dědická práva na č. korunu opíral o manž. s dcerou cís. Josefa I, dále o starou sňatk. sml. mezi Habsburky a Wittelsbachy z r. 1546, kdy si jeho předek Albrecht V. vzal dceru cís. Ferdinanda I. Annu - dědictví mělo v případě vymření Habsburků po meči připadnout Wittelsbachům.

Klaudia Felicitas (1653 -1676) Leopold I. (1640-1705)

Fridrich V. Falcký, syn Fridricha IV. Falckého a Luisy Juliany Oranžské, příbuzný dán. krále a niz. místodržícího Mořice Oranžského, Wittelsbach. Českými stavy po sesazení Ferdinanda II. zvolen českým králem. Vůdcové českého stavovského povstání spojovali s jeho osobou naději na vydatnou zahraniční vojenskou, finanční pomoc i politickou podporu protihabsburského povstání jakožto hlavy protestantské Unie a rodinné spjatosti s významnými vládci Evropy. Očekávání nebylo naplněno a po bělohorské bitvě ztratil Fridrich V. Falcký jak Čechy, tak i Falc. Jeho falcké državy byly spolu s kurfiřtskou hodností uděleny Maxmilianu Bavorskému.

Karel Ludvík (1617-1680) Karel II. (1651-1685)

Ruprecht (1619 -1682) vojevůdce a protivník Cromwelův za anglické burž. revoluce

Maxmilián II. (otec Karla Albrechta, cís. řím. a krále českého)

Žofie (Sofie) (1630 -1714) August Osnabrücký kurfiřt hannoverský

Jiří I. Ludvík (1660 -1727) 1714-27 král angl. zakladatel hannoverské dynastie

Anna (1601-1666) Ludvík XIII. (1601-1643) král franc. (prvním ministrem kard. Richelieu)

Filip IV. (1605-1665) král špaň. 1. Alžběta Bourbonská (1603-1644) 2. Marie Anna (1634-1696)

Ferdinand IV. (1633 -1654) 1646 vládu nenast. pro předč. úmrtí 1647, od 1653

Marie Anna (1634 -1696) Filip IV. (1605-1665) král špaň. 5 dětí

Leopold I. (61)
(9.6.1640 - 5.5.1705)
1658-1705, 1657-1705, 1656 1. 1666 Markéta Tereza Španělská (1651-1673), 2 syn., 2 dcery 2. 1673 Klaudie Felicitas Tyrolská (1653-1676), 2 dcery 3. 1676 Eleonora Falcko-Neuburská (1655-1720), 3 syn., 7 dcer

Karel Josef (1649 -1664) velm. Řádu německ. rytířů 1662-64, biskup olomouc., vratislavský

Eleonora Marie Josefa (1653 -1697) 1. Michal Korybut (1640-1673), král pol. 2. Karel V. Lotrinský (1643 -1690)

Marie Anna Josefa (1654 -1689) Jan Vilém Falcko-Neuburský (1658-1716)

2. 4 synové

Ludvík XIV. („král Slunce") (1638-1715) král franc. Marie Tereza (1638-1683) (prvním ministrem kard. Mazarin)

Markéta Tereza (1651-1673) Leopold I. (1640-1705)

Karel II. (1661-1700) posl. král špaň. z habsb. rodu 1. Marie Luisa Orleánská (1662-1689) 2. Marie Anna Falcko-Neuburská (1667-1740)

Marie Antonie (1669-1692) Maxmilián II. Bavorský (1662-1726) 1 syn

první nekorun. český král

Josef I. (62)
(26.7.1678 - 17.4.1711 na neštovice)
1690, 1705-11 1699 Amalie Vilemína Brunšvicko-Lüneburská (1673-1742)

1 syn, 3 dcery

Maxmilian II. Emanuel Bavorský (11.7.1662 - 26.2.1726) 1. 1685 Marie Antonie Rakouská (1669-1692), dcera cís. Leopolda I. 2. 1695 Terezie Sobieská (1676-1730)

Marie Alžběta (1680-1741) místodržící v Rakouském Nizozemí

Marie Anna (1683-1754) Jan V. (1689-1750) král portug.

Karel II. (VI.) (63)
(1.10.1685 - 20.10.1740)
(VI.), (III.), (II.) 1711-40, král špaň. (III.) 1703-12, 1723, 1708 Alžběta Kristina Brunšvicko-Wolfenbüttelská (1691-1750), 1723

Marie Magdalena (1689-1743)

Leopold Lotrinský (1679-1729) Alžběta Orleánská, neteř Ludvíka XIV., dcera Liselotty Falcké

13 dětí

větev lotrinská

Titul „archiduks" (arcivévoda) byl uzákoněn v r. 1453 Fridrichem III., císařem římským, pro všechny členy habsburského rodu.

Marie Josefa (1699 -1757) 1719 August III. (1696-1763), od 1733 král pol. a kurfiřt saský

Leopold Josef (1700-1701)

Marie Amalie (1701-1756) 1722 Karel VII. Albrecht (1697-1745)

Karel VII. Albrecht (Albert) (?)
(6.8.1697 - 20.1.1745)
kurfiřt bavor. 1726-45, vév. bavor., 1741 ovládl Horní Rakousy a Čechy, (III.) 1741-42, 1741, 1742-45 (VII.) 1722 Marie Amalie (1701-1756), dcera cís. Josefa I.

Leopold (1716-1716)

Marie Terezie (64)
(13.5.1717 - 29.11.1780)
1740-80, 1743, od 1745 jako manž. císaře řím. něm., 1736 František I. Štěpán (1708-1765) vév. lotrinský 1729-35, velkovév. toskánský 1737-65, od 1740 spoluvladař manž., císař řím. něm. 1745-65

5 synů, 11 dcer dynastie habsbursko-lotrinská

Marie Anna (1718-1744) Karel Alexander Lotrinský (1712-1780)

Marie Amalie (1724-1730)

Klemens (1707-1723) ženich cís. Marie Terezie zemřel na neštovice

František I. Štěpán (8.12.1708-18.8.1765) 1745-65 Marie Terezie (1717-1780)

Karel Alexander (1712-1780) Velmistr Řádu něm. rytířů 1761-80 Marie Anna, sestra císařovny Marie Terezie

Protože Karel VI. neměl mužské potomky, vydal r. 1713 „pragmatickou sankci" deklarující nedělitelnost habsb. monarchie a upravující nástupnictví v ženské linii. Značné politické i finanční úsilí pak věnoval mezinár. uznání tohoto aktu. Přesto po jeho smrti musela **Marie Terezie** svůj trůn bránit proti nástupnickým nárokům bavor. kurfiřta Karla Albrechta, podporovaného Pruskem a Francií. Ve Válce o dědictví rakouské (1740-47) ztratila Kladsko, většinu Slezska a některá území v Itálii. Své nástupnictví v habsb. říši uhájila (uhájila tím i samu existenci čes. státu, který měl být rozdělen mezi Bavorsko, Sasko a Prusko), a 1745 prosadila volbu svého manžela řím. něm. císařem. S Pruskem se znovu střetla v Sedmileté válce 1756-63, jež skončila úplným hospodářským vyčerpáním obou stran a definitivní ztrátou Slezska a Kladska. V důsledku neutěšeného stavu své říše přistoupila k uskutečňování osvícenských reforem v oblasti státní správy, soudnictví, školství, ve sféře hospodářské a obchodu i oblasti sociální, jež se ve svém úhrnu směřovaly k vytvoření centralizované absolutistické monarchie, k oslabení státoprávní individuality jednotl. zemí a podřízení stavovské administrativy profesionální státní byrokracii. Poplatna svému konzervatismu se snažila tlumit ostří reforem, a střetávala se tak s radikálnímí představami svého syna Josefa II., jenž se stal po smrti Františka I. Štěpána řím. něm. císařem a matčiným spoluvladařem v habsburské říši.

14 dětí / 7 dětí

Albert Kazimír August (1738-1822) kníže sasko-těšínský, místodržitel Uher Marie Kristina (1742-1798) dcera císařovny Marie Terezie, přinesla svému manželovi vládu v těšínském knížectví

Antonia Maria Wallburga (1724 -1780) Friedrich Christian (1722-1763) kurfiřt saský 1763 5 synů, 2 dcery

Maxmilian III. Josef (1727-1777) kurfiřt bavorský (od 1745) jeho smrtí vymřela starobavorská linie Wittelsbachů

Marie Josefa (1739 -1767) Josef II. (1741-1790)

Marie Anna (1738 -1789) abatyše ústavu šlechtičen v Praze

Josef II. (65)
(13.3.1741 - 20.2.1790)
1764, 1765-90, 1780-90 1765-80 spoluvladař své matky 1. 1760 Isabella Parmská (1741-1763), 2 dcery 2. 1765 Marie Josefa Bavorská (1739-1767)

Marie Kristina (1742-1798) Albert Kazimír August (1738-1822) místodrž. v Uhrách a pozd. v Nizozemí

Marie Alžběta (1743 -1808) abatyše v Insbrucku

Karel Josef (1745 -1761) zemřel na neštovice

Marie Amalie (1746 -1804) Ferdinand Bourbonský (1751-1802) vévoda z Parmy 4 děti

adopt. syn Karel, syn Leopolda II.

Leopold II. (66)
(5.5.1747 - 1.3.1792)
velkovévoda toskánský 1765-90 1790- 92 1791, 1765 Marie Ludovika Španělská (1745-1792), 1791

12 synů, 4 dcery

Marie Josefa (1751-1767) zemřela na neštovice

Marie Karolina (1752 -1814) Ferdinand IV., (1751-1825) král neapolský, od 1816 král Obojí Sicílie 17 dětí

Ferdinand Karel (1.6.1754 - 24.12.1806) Marie Beatrix Modenská d'Este (1750-1829) 9 dětí linie Habsburk -d'Este

Marie Antoinetta (2.11.1755 -16.10.1793) 1770 Ludvík XVI. (1754-1793), král franc. gilotinování (Velká franc. revoluce) 4 děti

Maxmilian František (1756 -1801) arcibiskup kolínský, velmistr Řádu něm. rytířů 1780-1801

Marie Terezie (1767-1827) Antonín Klement (1755-1836) král saský

František II. (I.) (67)
(12.2.1768 - 2.3.1835)
(II.) posl. císař řím. něm. 1792-1806, první císař rak. (I.)1804-35 1792-1835, 1792 1. 1788 Alžběta Vilemína Württemberská (1767-1790), 2. 1790 Marie Terezie Sicilská (1772-1807), 1792, 12 dětí, 3. 1808 Marie Ludovika Modenská (1787-1816), 4. 1816 Karolína Augusta Bavorská (1792-1873)

4 synové, 9 dcer / 1. dcera Ludvika (1790-1791)

Ferdinand III.Toskánský (6.5.1769 -18.6.1824) velkovév. toskánský 1. Ludovika Neapolská (1773-1802) 6 dětí 2. Marie Saská (1795-1865)

toskánská linie

Marie Anna (1770 -1809) abatyše Tereziánského ústavu šlechtičen v Praze

Alexandr Leopold (1772-1795) palatin uherský, od r. 1791 sídlil trvale v budínském hradě

Josef (1776 -1847) palatin uher. od 1796 1. Alexandra Ruská (1783-1801) 2. Hermína Anhaltská (1797-1817) 3. Marie Dorotea Württemberská (1797-1855)

Marie Klementina (1777-1801) František I. Sicilský (1777-1830) 2 děti

linie uherská (Josefova)

Antonín Viktor (1779-1835) velmistr Řádu něm. rytířů 1804-35 král. komisař v uher. zem. sněmu, odborník na botaniku, tvůrce světozn. zahrad

Jan (1782-1859) říšský správce Anna Plochlová (1804-1885) hraběnka hrabata z Merana

Rainer (1783-1853) vicekrál lombard.-benátského království Alžběta Savojská (1800-1856) Rainerova linie

Karel (1771-1847) pol. maršál, předs. dvorní válečné rady, velmistr Řádu něm. rytířů 1801-04, Henrietta Nasavská (1797-1829)

Ludvík (1784 -1864) předseda státní rady

Rudolf (1788 -1831) arcibiskup olom. od 1819 a majitel železáren ve vesnici Vítkovice

Marie Terezie (1772-1807) František II. (1768-1835)

Marie Terezie (1773 -1832) Viktor Emanuel I. (1759-1824) král sardinsko-piemontský

František IV. (1779 -1846) Marie Beatrix Savojská (1792-1840)

Maxmilian Josef (1782-1863) velmistr Řádu něm. rytířů 1835-63, polní podmaršálek, velitel polního dělostřelectva

Marie Ludovika (1787-1816) František II.(I.) (1768-1835)

5 synů, 2 dcery linie habsbursko - toskánská / 5 dětí / 4 děti

Marie Luisa (12.12.1791-17.12.1847) 1. Napoleon I. (1769-1821), cís. franc. 2. Adam hr. Neipperg (1775-1829) 3. Karel hrabě Bombelles (1784-1856)

Ferdinand V. (I.) (Dobrotivý) (68)
(19.4.1793 - 29.6.1875)
(I.), (V.)1835-48 abdikoval, posl. korun. český král 1836, (duševně nemocný) 1831 Marie Anna Piemontská (1803-1884), 1836, posl. korunovaná česká královna

Leopoldina (1797-1826) Pedro I. (1798-1834) císař brazilský 6 dětí

Marie Klementina (1798 -1881) Leopold Jan Sicil.-Salernský (1790-1851)

Karolina Ferdinanda (1801-1832) Fridrich August II. (1797-1854) král saský

František Karel (1802-1878) duševně nemoc. Žofie Bavorská (1805 - 1872), dcera Maxmiliana I., krále bavor. a Karoliny, princezny bádenské

Marie Anna (1804-1858) duševně nemoc.

Po sebevraždě korunního prince Rudolfa (1889) přešla nástupnická práva na císařova mladšího bratra Karla Ludvíka a po jeho smrti na jeho nejst. syna (císařova synovce) Františka Ferdinanda d'Este. Ten se však pro nerovný sňatek s hraběnkou Žofií Chotkovou musel vzdát nást. práv vzešlých z tohoto sňatku. Po sarajevském atentátu se stal násl. trůnu Karel, syn Otty Františka Josefa a ten na trůn po smrti Františka Josefa I. nastoupil.

Albrecht (1817-1895),polní maršál, kníže těšínský 1847-95 Hildegarda Bavorská (1825-1864) potomci

Karel Ferdinand (1818 -1874) Alžběta (1831-1903) dcera arcivév. Josefa (1776-1847)

Vilém František (1827-1894) velmistr Řádu něm. rytířů 1863-94

Marie Anna Piemontská (1803-1884) Ferdinand V. (1793-1875)

František V. (1.6.1819 - 20.11.1875) Adelgunda Bavorská (1823-1914) cenné umělecké sbírky rodu d'Este odkázal František V. Františku Ferdinandovi a ten jako dědic přijal přídomek d'Este, majetek pak přešel na následníka trůnu Karla I., ten jej postoupil synovi Robertovi

4 synové, 2 dcery

Napoleon II.„Orlík" (1811-1832) král římský, vév. zákupský

Albertina (* 1817)

Vilém Albrecht (* 1819)

Faktickou moc za **Ferdinanda V.** převzala státní konference v čele s knížetem C. L. Metternichem. Po abdikaci 2. 12. 1848 žil až do své smrti v ústraní na Praž. hradě.

František Josef I. (69)
(18.8.1830 - 21.11.1916)
1848-1916, 1854 Alžběta Bavorská, „Sisi" (24.12.1837-10.9.1898), zavražděna italským anarchistou, dcera vév. bavor. Maxmiliana a bavor. král. dcery Marie Ludoviky

Ferdinand Maxmilian (6.7.1832 - 19.6.1867) od 1864 císař mex.- zde popraven Charlotta Belgická (1840-1927) dcera Leopolda I., krále belg.

Karel Ludvík (1833-1896) nakazil se tyfem 1. Margareta Saská (1840-1858) 2. Marie Annunciata Sicilská (1843-1871) 3. Marie Terezie Portugalská (1855-1944)

Marie Anna (1835 -1840)

syn († 1840)

Ludvík Viktor (1842-1919) duševní choroba, cenné umělecké sbírky

Fridrich (1856-1936) vrchní vel. rak. uh. armády Isabella z Croye (1856-1931) 9 dětí

Albrecht

Karel Štěpán (1860-1933) Marie Terezie (1862-1933) 6 dětí

Evžen (21.5.1863-30.12.1954) velmistr Řádu něm.rytířů 1894-1923, provedl romant. přestavbu řádového hradu Bouzov

Žofie (1855-1857)

Gisela (1856-1932) Leopold (1846-1930) princ bavorský

Rudolf (21.8.1858 - 30.1.1889) sebevražda Stefanie Belgická (1864-1945)

Marie Valerie („dítě Uher") (1868 v Uhrách -1924) František Salvator Toskánský (1866-1939)

František Ferdinand d'Este (18.12.1863 - 28.6.1914 v Sarajevu) 1900 Žofie Chotková (1868-1914) po svatbě vévodkyně z Hohenbergu

Otto František Josef („krásný arcivévoda") (21.4.1865 -1.11.1906) polní podmaršálek, 1905 jmenován generálem Marie Josefa Saská (1867-1944)

Ferdinand Karel - Burg (27.12.1868 -11.3.1915) Berta Czuberová (1879-1979), potomci

Markéta Žofie (1870 -1902) Albrecht Württemberský (1865-1939),vévoda

Marie Annunciata (1876 -1961) abatyše Tereziánského ústavu šlechtičen v Praze

Alžběta Amalie (1878 -1960) Alois Liechtensteinský (1869-1955) potomci

Alžběta Marie („rudá vévodkyně") (2.9.1883 -16.3.1963) 1. kníže Otto Windischgrätz (1873-1952), rozv., 4 děti 2. Leopold Petznek (1881-1956)

toskánská linie

Žofie Hohenberg (1901-1991) Fridrich Nostic-Rieneck hraběte

Maxmilian Hohenberg (1902-1962) Elisabeth Bona von Walburg

Arnošt Hohenberg (1904-1954) Marie Terezie Woodová

1 dcera, 3 synové / 6 synů / 2 synové — vévodové z Hohenbergu

Karel I. (III.) (70)
(17.8.1887 - 1.4.1922)
beatifikován (blahořečen) 3.10. 2004 posl. císař rak. 1916-18, 1916-18, 1911 Zita Bourbonsko-parmská (1892-1989)

Maxmilian Evžen (13.4.1895 -19.1.1952) Františka von Hohenlohe-Schillingsfürst (1897-1989) 2 synové

Karel I., posl. rak. císař, český a uher. král, nastoupil na trůn v listopadu 1916, uprostřed I. světové války. Neúspěšně se pokoušel uzavřít separátní mír s Dohodou a vnitřními reformami zabránit rozpadu monarchie. 11. 11. 1918 podepsal manifest, v němž se vzdal všech svých vládních povinností. Manifest však neobsahoval žádné výslovné vyjádření, že se vzdává trůnu. Když ústavodárné národní shromáždění potvrdilo republiku jako státní formu Rakouska, odmítl Karel za sebe a svůj rod podepsat formální prohlášení, že se vzdává nároků na trůn a musel proto se svou rodinou 24. 3. 1919 opustit Rakousko. Proti vypovězení protestoval a proklamoval své právo suveréna. 1921 se v exilu dvakrát pokusil ujmout vlády v Maďarsku, kde byla 1920 obnovena monarchie. Po zmaření druhého z těchto pokusů velmocemi byl internován na Madeiře, kde záhy zemřel.

Otto (* 20.11.1912) korunní princ, 1979-99 poslanec Evropského parlamentu Regina Sasko-Meiningenská (1925-2010) 2 synové (Karel, nar. 1.11.1961, Pavel Jiří, nar.16.12.1964), 5 dcer

Adelheid (Adléta) (1914 -1971) profesorka sociologie na Fordhamské univerzitě, propagátorka restaurace trůnu pro svého bratra

Robert d'Este (1915 -1996) Markéta Savojská (* 1930) 3 synové, 2 dcery

Felix (* 1916) Anna Eugenie z Arembergu (1925-1997) 3 synové, 4 dcery

Karel Ludwig (1918-2007) Yolande z Ligne (* 1923) 2 synové, 2 dcery

Rudolf (* 1919) 1. Xenia Bezobrazova (1929-1968) 2. Anna (* 1940) princ. z Wrede 3 synové, 2 dcery

Charlotta (1921-1989) Georg (1899-1963) vévoda meklenburský

Alžběta (1922-1993) Jindřich (1916-1991) princ von Liechtenstein 4 synové, 1 dcera

prezidenti :

Tomáš Garrigue Masaryk	(7. 3.1850 - 14. 9.1937)	14.11.1918 - 14.12.1935	českosl. prez. (ČSR)
Edvard Beneš	(28. 5.1884 - 3. 9.1948)	18.12.1935 - 5.10.1938	českosl. prez. (ČSR), abdik.
Emil Hácha	(12. 7.1872 - 27. 6.1945)	30.11.1938 - 15. 3.1939	prez. pomnichovské ČSR
Edvard Beneš	(28. 5.1884 - 3. 9.1948)	1940 - 1945	prez. v exilu v Londýně
Emil Hácha	(12. 7.1872 - 27. 6.1945)	16. 3.1939 - 5. 5.1945	protektorátní prezident
Edvard Beneš	(28. 5.1884 - 3. 9.1948)	16. 5.1945 - 7. 6.1948	českosl. prez. (ČSR), abdik.
Klement Gottwald	(23.11.1896 - 14. 3.1953)	14. 6.1948 - 14. 3.1953	českosl. prez. (ČSR)
Antonín Zápotocký	(19.12.1884 - 13.11.1957)	21. 3.1953 - 13.11.1957	českosl. prez. (ČSR)
Antonín Novotný	(10.12.1904 - 28. 1.1975)	19.11.1957 - 22. 3.1968	českosl. prez. (ČSR, ČSSR), abdik.
Ludvík Svoboda	(25.11.1895 - 20. 9.1979)	30. 3.1968 - 29. 5.1975	českosl. prez. (ČSSR), uvolněn
Gustáv Husák	(10. 1.1913 - 18.11.1991)	29. 5.1975 - 10.12.1989	českosl. prez. (ČSSR), abdik.
Václav Havel	(* 5.10.1936)	29.12.1989 - 20. 7.1992	českosl. prez. (ČSSR) (ČSFR), abdik.
Václav Havel	(* 5.10.1936)	26. 1.1993 - 2. 2.2003	český prez. (ČR)
Václav Klaus	(* 19. 6.1941)	7. 3.2003 -	český prez. (ČR)

rodová příslušnost panovníků českých zemí: Přemyslovci, Piastovci, Menhartovci, Lucemburkové, Jagellonci, Wittelsbachové, Habsburkové

kníže český; král český; korunován králem českým; korunována král. českou; král uherský; císař rakouský; císař římský (řím.- něm.); král římský (řím.- něm.); markrabě moravský; údělný kníže olomoucký; údělný kníže znojemský; údělný kníže brněnský

Copyright © Bednář, 2004
e-mail : beart@centrum.cz
tel: +420 605 918 962

ranný středověk / předrománský karolínský a otonský sloh / raný feudalismus / pozdní středověk / románský sloh / vrcholný feudalismus / česká gotika / krásný sloh / husitská revoluce / česká reformace / období krize feudál. systému / vladisl. gotika / renesance a humanismus / reformace-protestantismus / jednota bratrská / renesance / manýrismus / protireformace, rekatolizace / období znovupevňování feudalismu / třicetiletá válka / raný novověk / baroko / český barok / pozdní feudalismus / rokoko / josefinismus / osvícenství / klasicismus / národní obrození / metternich. absolut. / bachův / biedermeier - empír / novověk / předmonopolistický kapitalismus / secese / impresionismus / symbolismus / monopol. kapit.

822 Říšské shromáždění ve Frankfurtu, jehož se účastnila i poselstva Moravanů a Čechů.
845 Křest čtrnácti českých kmenových knížat na dvoře Ludvíka Němce v Řezně.
863(864) Příchod byzantské misie bratří Konstantina (Cyrila) a Metoděje na Moravu.
871-894 Vrcholný rozkvět Velkomoravské říše - úplná samostatnost na Franské říši.
880 Papež Jan VIII. zřídil na Moravě arcidiecézi a do jejího čela postavil Metoděje.
883 Arcibiskup Metoděj přeložil z řečtiny do slovanštiny téměř celý *Starý zákon* (za osm měsíců) a později i řadu dalších církevních a právnických textů.
883 (874) Bořivoj a (Ludmila ?) pokřtěni na Moravě Metodějem, Čechy souč. Velké Moravy.
885 Bořivoj se usídlil na pražském hradišti - Praha od té doby hlavním centrem českého státu.
885 Metodějova smrt (815-885) v době naršst. sporů mezi stoup. lat. a slovan. liturgie.
895 Poslové českých kmenů vedení Spytihněvem a charvatským knížetem Vitislavem na říšském sněmu v Řezně dali slib věrnosti východofranskému panovníkovi.
897 Čeští vévodové požádali v Řezně císaře Arnulfa o pomoc v jejich boji s Moravany.
907-908 Vítězství Maďarů u Bratislavy-Velkomoravská říše rozvrácena maďarskými nájezdy.
915-921 Počátek stavby baziliky sv. Jiří na Pražském hradě (Vratislav I.) (otonský sloh).
921-924 Poručnická vláda Drahomíry po smrti Vratislava I. (snad padl v boji s Uhry), za nedospělého prvorozen. syna Václava, určeného otcem za následníka. Na popud Drahomíry v době sporů mezi Přemyslovci zardoušena na hradišti Tetíně Ludmila.
926-930 Stavba rotundy na Pražském hradě zasvěcené saskému světci svatému Vítovi.
928-930 Vpád saských a bavor. vojsk na české území, kníže Václav se útočníkům poddal.
929/35 Zavraždění knížete Václava ve Staré Boleslavi z popudu svého bratra Boleslava.
936 Kníže Boleslav I. porazil vojenskou výpravu vyslanou králem Německé říše Otou I. Výprava měla podpořit charvatského knížete v jeho konfliktech s Přemyslovci. Po vítězství nad říšským vojskem Boleslav I. dobyl a poplenil sídlo tohoto knížete.
950 Ota I. vtrhl do Čech, Boleslav přinucen se podrobit a uznat Otovu svrchovanost. Výboje Boleslava I. a Boleslava II. rozšířily přemyslovskou moc až na Míšeňsko, Slezsko, Krakovsko, na Moravu, a snad i na Červenou Rus a západní Slovensko.
955 Maďaři poraženi v bitvě na řece Lechu (v Bavorsku) vojsky Oty I. podporovanými i oddílem 1000 českých bojovníků, ve stejné době kníže Boleslav I. rozdrtil na jihu Moravy nebo Čech jiný oddíl maď. nájezd. - konec kořist. maď. nájezdů. Založení prvního kláštera v Čechách u kostela sv. Jiří na Pražském hradě.
973 Dohoda mezi Boleslavem II. a císařem Otou I. o zřízení pražské diecéze.
975 Na říšském sněmu v Quedlinburku zřízeno pražské biskupství, diecéze podřízena mohučskému arcibiskupství, toto trvalo do roku 1344, první biskup Dětmar.
982 Slavníkovec Vojtěch po úmrtí Dětmara druhým pražským biskupem, pro neshody s Přemyslovci dvakrát opustil Čechy, zavražděn 997 na misijní cestě pohan. Prusy.
993 Založení prvního mužského kláštera v českých zemích v Břevnově u Prahy
995 Vyvraždění Slavníkovců, celé české území sjednoceno pod vládou Přemyslovců.
999 Boleslav Chrabrý, polský kníže, se stal pánem Moravy - dosud se zde udržovaly prvky starší státnosti - menší politické celky ovládané jednotlivými velmoži.
1000 Založením arcibisk. v Hnězdně Krakovsko i po církevní stránce odtrženo od Čech. Hnězdenské arcidiecézi podléhalo i nově zřízené krakovské biskupství.
1021-28 Morava dobyta kníž. Oldřichem, polské posádky postupně vyhánény č. vojskem, správa země svěř. Břetislavu I., jsou zde raženy "Břetislavovy mince" s vyobrazením král. koruny - to naznačuje snad možnost, že se Morava měla stát nezávisl. král.
1032 Založení kláštera v Sázavě. Prvním opatem tohoto jediného historicky doloženého konventu se slovanskou liturgií v Čechách se stal Prokop (967/70-1053), český kněz, později poustevník v jeskyni nad řekou Sázavou. 1204 prohlášen svatým.
1039 Vpád Břetislava I. do Polska, dobytí Hnězdna, návrat s bohatou kořistí a s ulouupenými ostatky sv. Vojtěcha, neúsp. Břetislavova žádost o zřízení arcibiskupství. V Hnězdně vydána právní nařízení tzv. *Břetislavova dekreta* - první český zákoník.
1041 Kníže Břetislav složil v Řezně slib věrnosti Jindřichovi III., králi Německé říše, při této příležitosti dostal od něj v držení dvě krajiny dobyté na Polácích, patrně Slezsko.
1061 Vratislav II. rozdělil Moravu na dvě knížectví (severovýchodní s Olomoucí svěřil Otovi, jihozápadní se Znojmem a Brnem Konrádovi) - zde raženy vlastní mince.
1063 Založeno biskupství v Olomouci pro Moravu Vratislavem II. jako snaha o oslabení výsadního postavení praž. biskupství, které by v případných sporech mohlo být pro panovníka nebezpečné, církevně podřízeno mohučskému arcibiskupství.
1068 Proti vůli Vratislava prosazen na biskupský stolec jeho bratr Jaromír, k oslabení biskupovy moci v Čechách zřídil kníže Vratislav novou kapitulu na Vyšehradě.
1077 Kníže Ota s manž. Eufemií založili benedikt. klášter na Hradisku u Olomouce.
1080 Zlepšení česko - polských vztahů po nastolení nového polského panovníka Vladislava Heřmana, utvrzeno sňatkem s Vratislavovou dcerou Juditou.
1084 Významná účast Čechů na římské jízdě Jindřicha IV., pomoc při dobývání Říma.
1085 Korunovace prvního panovníka českým králem, Vratislav II. obdržel v Mohuči za své služby Jindřichovi IV. královský titul - tento platil pouze pro jeho osobu.
1091 Vojenský zásah Vratislava II. na Moravě s cílem ukončit rozbroje mezi jednotlivými Přemyslovci, před Brnem došlo k jednání a k usmíření obou táborů.
1092 Nařízení Břetislava II. proti různým pohanským přežitkům (kácení posvátných stromů, ze země vypovězení čarodějové, zákaz pochování mimo hřbitovy ..).
1108 Vyvraždění významného českého šlecht. rodu Vršovců na příkaz knížete za jejich údajnou kolaboraci s Poláky za pol. vpádu do Čech v době, kdy byl na uher. tažení.
1109 Zavraždění knížete Svatopluka patrně jako odplata za vyvraždění Vršovců.
1114 Český panovník vystupuje poprvé na císař. dvoře v hodnosti říš. číšníka, z tohoto úřadu vzniklo v pol. 13. st. právo čes. krále náležet mezi kurfiřty, kteří volili císaře.
1126 *Bitva u Chlumce* - Soběslav vítězí nad něm. panovníkem Lotharem III. Saským - v boji zahynul Ota, olomoucký kníže, inspirátor nepřátelského vpádu do Čech. Aby zabránil dalším střetům s říší, Soběslav zahájil sám vyjednávání s Lotharem, uzavřel mír a přijal od něho Čechy v léno. 1126 stavba rotundy sv. Jiří na Řípu.
1137 Jednání mezi českým knížetem Soběslavem I. a polským knížetem Boleslavem Křivoústým ukončilo česko-polské nepřátelství trvající již od roku 1132.
1140 Vladislav II. potlačil odboj morav. úděl. knížat vedených Soběslavovým synem Vladislavem, provedl změny v obsazení údělů, dal popravit řadu svých odpůrců.
1143 Opětné tažení Vladislava II. na Moravu s cílem vojenskou silou přimět tamější údělná knížata k uznání svrchovanosti pražského knížete. Cíle dosaženo jednáním.
1161 Rozpory mezi jednotlivými liniemi přemyslovského rodu se opět vyhrotily, syn Soběslava I. Soběslav, vězněný pro odboj proti Vladislavu II., se zmocnil Olomouce, dočasně se s Vladislavem usmířil, hrad opustil, opětně však uvězněn.
1175 Spor mezi Soběslavem II. a rakouským vévodou Jindřichem II. o české Vitorazsko, které bylo kolonizováno z rakouské strany, vyústil ve válku.
1182 Císař Fridrich I. Barbarossa přidělil Moravu jako přímé říšské léno Konrádu II. Otovi - zřízení Markrabství moravského, vznik společ. soustátí Čech a Moravy.
1185 *Bitva u Loděnic*- jediná velká krvavá bitva mezi Čechy a Moravany v jejich dějin.
1189 *Statuta Konráda Oty* - nejstarší zákoník upravující vlastnictví a soud. poměry.
1189-91 Účast českých bojovníků na třetí neúspěšné křížové výpravě do Palestiny, zahynul zde i císař Fridrich I. Barbarossa; z Čechů se téměř nikdo nevrátil.
1204 Jednání Přemysla I.Otakara s papežskou kurií o zřízení arcibiskupství v Praze, papež Inocenc III. uznal Přemyslovi královský titul.
1212 *Zlatá bula sicilská* Fridricha II.- určovala poměr českého státu k Svaté říši římské, potvrzovala dědičnost královského titulu, Morava a pražské biskupství uznány za nedílnou součást Českého království, přiznán titul arcičíšníka a kurfiřtská hodnost opravňující volit římského krále, římští panovníci budou Čechy udílet v léno jen doma přijatému králi, povinnost obesílat říšské korunov. jízdy.
1216-22 Konkordát mezi státem a církví - vydáno *Velké imunitní privilegium církvi* - počátky samost. círk. správy, církev uznána plnoprávným partnerem třídy feudálů, *privilegium* se stalo východiskem majetkového i správního rozvoje círk. institucí.
1226 Vpád Čechů do Rakous - začátek jižní orientace přemyslovské moci.
1230 Vojenské tažení Václava do Rakous doprovázené povstáním rakouské šlechty.
1233 Založení ženského kláštera sv. Františka (klarisky) v Praze. Abatyší ustanovena Anežka, sestra Václava I. Stavba začala ve zcela novém architekt. slohu - gotice.
1251-78 Výboje Přemysla II. Otakara (Rakousy, Kraňsko, Štýrsko, Prusy).
1252-53 Boje Přemysla s Uhry o rakouské dědictví, zakončené *bratislavským mírem*.
1253-60 Počátky zemského soudu, nejvyš. soudního orgánu v Čechách a zároveň soudní instance šlechty - postupně se soud stal výhr. orgánem šlechty, část. nezávislý.
1262 Přemysl II. přijal v léno babenberské dědictví od řím. krále Richarda z Cornwallu jakožto léno odumřelé a spadlé na říši, tím utvrzení nároků na Rakousy.
1273 Rudolf I. Habsburský zvolen řím. králem bez vědomí Přemysla II. jako kurfiřta.
1278 Bitva na Moravském poli (u Suchých Krut) - Přemysl II. Otakar poražen sokem v úsilí o získání římského trůnu Rudolfem I. Habsburským. Přemysl v boji zahynul.
1278-83 Ota V. Dlouhý Braniborský správcem Čech, poruč. Václava II.; pustošení země.
1283-88 „Regentská vláda" Záviše z Falkenštejna, 1289 uvězněn a s'tat před hr. Hlubokou.
1300 Měnová reforma Václava II., zahájení ražby tzv. pražských grošů na základě bohatých nálezů stříbra v Kutné Hoře, Václav II. korunován polským králem.
1306 Václav III. zavražděn v děk. paláci v Olomouci - vymření Přemyslovců po meči.
1307 Manžel dcery Václava II. Anny, Jindřich Korutanský, přijat za českého krále.
1307 Samozvanec Rudolf Habsburský čes. králem - popření volby Jindřicha silou vojska.
1310 Jednání č. šlechty s řím. králem Jindřichem VII. Lucemburským o nastoupení jeho syna Jana na český trůn, Čechy uděleny Janovi v léno, vojenské tažení Jana a dobytí Prahy. Jindřich Korutanský opouští zem, užívaje nadále královský titul.
1310 Sňatek Jana Lucemburského s Eliškou Přemyslovnou. Po zvolení českým králem závazek respektování práv šlechty. Správu země nový panovník svěřil panstvu.
1319-35 Dynamická zahraniční politika Jana Lucemburského - rozšíření Českého království o Horní Lužici, Chebsko, Slezsko. 1316-18 stoupající nespokojenost ambiciózní šlechty, král již odpor odrazil politickým kompromisem na jednání v Domažlicích.
1344 Pražské biskupství povýšeno papežem Klimentem VI. na arcibiskupství s podříz. biskupstvími v Olomouci a Litomyšli (Arnošt z Pardubic prvním arcibiskupem).
1348 Karel IV. založil Nové Město pražské (8.2.) a pražskou univerzitu (Karlovu) (7.4.).
1349 Markrabství moravské se dostalo jako léno čes. krále pod samost. vládu vedlejší linie lucemb. rodu. Zprvu zde vládl Jan Jinřich, pak Jošt, Prokop a Jan Soběslav.
1355 Šlechta odmítla návrh českého zemského zákoníku Karla IV. *Majestas Carolina*. Psaný zemský zákoník měl posílit váhu ústřední vlády na úkor šlechtické moci.
1356 *Zlatá bula Karla IV.* - uzákonila starší práva Českého království, uznávala právo svobodné volby krále, absolutní polit. a právní svrchovanost českého státu.
1357 Karel IV. položil základní kámen ke stavbě kamenného mostu přes Vltavu v Praze.
1363 Konrád Waldhauser, rak. augustián, zahájil svou kazatelskou činnost v Praze.
1372 Narozen Jan Hus, bakalář, mistr Karlovy univerzity, posléze její rektor, kazatel v kapli Betlémské. 1373-84 - Sociální boje v českých a moravských městech.
1391 Založení Betlémské kaple v Praze - byla určena ke kázání v českém jazyce.
1393 Utopení Jana z Pomuku (sv. Jan Nepomucký), gen. vikáře praž. arcibiskupa, jako důsledek sporů mezi králem Václavem IV. a arcibiskupem Janem z Jenštejna.
1394-1402 Boj *panské jednoty* proti Václavu IV. - proti jeho úzkému spojení s nižší šlechtou.
1409 *Dekret kutnohorský* Václava IV.; upravil počet hlasů jednotl. národů na univerzitě. Čechové tři hlasy a ostatní národy (polský, saský, bavorský) dohromady jeden. Cílem podpora univerzity při postoji k papežskému schizmatu.
1415 Mistr Jan Hus upálen v Kostnici - 6. července (kostnický koncil 1414-1418)
1416 V Kostnici upálen Jeroným Pražský, jeden z nejbližš. Husových spolubojovníků.
1419 Defenestrace a ubití konšelů na Novoměstské radnici na Novém Městě pražském.
1419 Zemřel Václav IV. na Novém Hradě u Kunratic pod dojmem zpráv o novoměstské defenestraci. 1420 Založena husitská revoluční komuna na hradišti hory Tábor.
1420 Formulovány *čtyři artikuly pražské* jako základní jednotný program husit. hnutí.
1421 Vítězství husitských vojsk vedených Janem Žižkou nad křižáky na Vítkově. *Čáslavský sněm* - Zikmund formálně sesazen z trůnu, 20-ti členná rada správců.
1422-34 *Bitva u Kutné Hory a Německého Brodu* (1422), *u Malešova* (1424), *u Ústí nad Labem* (1426), *u Tachova* (1427), *u Domažlic* (1431) - vždy vítězství husitů.
1434 *Bitva u Lipan* - vítězství *panské jednoty*, porážka husitů ved. Prokopem Holým.
1436 Vyhlášení tzv. *kompaktát*, dohod mezi husity a basilejským koncilem (Jihlava).
1448 Jiří z Poděbrad dobyl Prahu, tím získal význ. postavení v zemi. Od té doby užíval titulu správce Království českého. 1452 zvolen sněmem zem. správcem na dva roky.
1457 Založena *jednota bratrská* - česká reform. církev vycház. z idejí P. Chelčického.
1464 Projekt Jiřího z Poděbrad na vytvoření spolku evropských křesťanských panovníků.
1465 Na sjezdu katol. panstva vytvořena tzv. *jednota zelenohorská* namířená proti králi.
1468-69 Válka s uherským králem Matyášem Korvínem a odtržení Moravy od Čech.
1476 Smlouva o příměří mezi Matyášem Korvínem a Vladislavem Jagellonským - úplné roztržení č. království, Vladislav si ponechal Čechy, Matyáš vedlejší země.
1483 Počátek bouří pražského lidu z obavy před restaurací katolicismu.
1485 Uzavření nábož. smíru mezi kališníky a katolíky na Kutnohor. sněmu.
1495 Usnesení zem. sněmu, aby zápisy v zemských deskách byly nadále v českém jazyce.
1496 *Poprava Dalibora z Kozojed*, rytíře, jenž se dle pověsti zastal vzbouř. poddaných.
Povstání havířů v Kutné Hoře. Deset jejich předních mluvčích zajato a popraveno.
1500 Přijato tzv. *Vladislavské zemské zřízení* - souhrn právních předpisů upravených ve prospěch panstva proti zájmům měst. Města s tímto *zřízením* nesouhlasila a nikdy je neuznávala. Královská města vypověděla poslušnost zemským úředníkům.
1517 Tzv. *svatováclavská smlouva* mezi šlechtou a městským stavem - ukončení vzájemných rozbrojů. Stanovila zásadu, že měšťané mají být součástí stavovské společnosti, šlechtici ponecháno právo třetího hlasu na zemském sněmu.
1526 *Bitva u Moháče* - Turci na hlavu porazili vojsko Ludvíka Jagellonského, dvacetiletý král na útěku zahynul. Novým panovníkem zvolen Ferdinand I. Habsburský.
1546-47 Český stavovský odboj proti králi, první otevřené vystoupení stavovské opozice v Čechách, porážka, násl. persekuce, popravy, řadě šlechticů zkonfiskován majetek.
1547 *Bartolomějský sněm* - zákaz stavovských spolků, potvrzena dědič. práva Habsburků na český trůn, vyhrazovala jim právo obsazovat zemské úřady, svolávat sněm.
1548 Zřízení apelačního soudu v Praze jako odvolacího soudu nad městskými soudy celého českého státu. Moravská města se podařilo plně podrobit až za Rudolfa II.
1556 Do Čech uvedení jezuité - škols. a kazatel. činn. se stali nástrojem protireformace.
1561 Po více než století přestávce v Praze znovu obsazen arcibiskupský stolec. Byl to významný krok při posilování pozic a života katolické církve v Čechách.
1567 Zavedení domovní berně z měšťanských domů a poddanských usedlostí. Zavedeno na nátlak šlechty, jejíž majetek zůstal nezdaněn. Základ berního systému až do 18. st.
1575 Nařízení o pohybu poddaného obyvatelstva zostřeno - usnesení českého sněmu.
1575 Tzv. *česká konfese* předložena nekat. stavy Maxmilianovi II., ten pouze slíbil nekatolíkům svou podporu (vyznání víry nekatolických konfesních směrů).
1579-94 *Bible kralická* - komentovaný překlad do češtiny, vydán *jednotou bratrskou*.
1579 Vydání Práv městských Království českého - zůstala v platnosti do roku 1811.
1584 Gregoriánský kalendář papeže Řehoře XIII. zaveden v Čechách a na Moravě.
1602 Útok na nábož. svobodu v Čechách. Na statcích krále a některých katolických šlechticů přikázáno poddaným přestoupit ke katolictví. Nekatolici vyluč. z úřadů.
1608 Převrat na Moravě, do čela zemské správy postaven Karel st. ze Žerotína; vyvrcholení stavovského principu a zemské autonomie v dějinách Moravy.
1609 *Majestát Rudolfa II.* vydaný pro č. království zaručující náboženskou svobodu na základě *české konfese* a to i poddaným (písemné panovníkovo potvrzení).
1611 Vpád Pasovských (Rudolfův bratranec pasovský biskup Leopold) do Čech s cílem přivodit protistav. zvrat a zmařit nástupnictví Rudolfova bratra Matyáše.
1618 Pražská defenestrace (Martinic, Slavata), začátek českého stavovského povstání jako vyústění téměř stoletého zápasu proti habsburskému centralismu-součást třicetileté války (1618-1648), vedení odboje zůstalo v rukou šlechty.
1620 *Bitva na Bílé hoře* - porážka českých stavů - násl. persekuce, odchody do exilu.
1621 Poprava 27 předáků českého povstání na Staroměstském náměstí, konfiskace.
1627 Vydání *Obnoveného zřízení zemského* (ústavy) *Českého království* (1628 Morava), m.j. stanovilo nadále dědičnost českého trůnu v habsburské dynastii.
1634 V Chebu zavražděn Albrecht z Valdštejna, sasko - švédský vpád do sever. Čech.
1648 Ukončení *třicetileté války, vestfálský mír*, švédská vojska v Praze - drancování.
1655 Zřízení biskupství v Litoměřicích - snaha posílit církevní organizaci v kraji.
1657-1705 Panování Leopolda I. - doba zvýšeného hosp. útisku českých zemí, doba tzv. druhého nevolnictví - české země se rozhodujícím podílely na hospodářském zajištění velmoc. politiky Habsburků, financ. válek s Francií, Turky ..
1679-80 Velké selské povstání v Čechách, zasáhlo asi 150 panství, ohlas i na Moravě a ve Slezsku, protest proti novým feudálním břemenům, poddanským povinnostem.
1680 *Mandát Leopolda I.* proti vzbouřeným nevolníkům, zvyšování represí s pomocí vojska, mimořádných soudů, popravy vůdců povstání, *Robotní patent Leopolda I.* - jednotná úprava poddanských povinností - omezení robotních povinností.
1692 Vzpoura Chodů, 1695 nevolnické povstání na panství Hukvaldy - tvrdě potlačeno.
1695 Poprava Jana Sladkého - Koziny v Plzni, zrušení dosavadních výsad Chodů.
1708 Readmise (opětné uvedení) čes. krále do kurfiřtského kolegia - prosazeno Josefem I.
1713-14 Poslední morová epidemie v Čechách a na Moravě, jen v Praze 13 000 úmrtí.
1715 Smrt Ondráše, po proradném zabití Jurem Fucimanem kterému pomohl tak jeho, ... (see text) ... Smrt Ondráše, po vojsku vůdce zbojnické skup. působící v Beskydech.
1716 Rozsáhlé hnutí nevolníků na řadě panství v Čáslavském kraji proti vysoké robotě.
1717 *Druhý robotní patent* pro Čechy - potvrzení třídenního robotního maxima.
1725 Císařský reskript o trestání „kacířství" na Moravě - trestání tajného nekatolictví.
1729 Jezuitský misionář Antonín Koniáš - vykořeňování nekatolických knih, pálení.
1738 *Robotní patent Karla VI.*; potvrdil dosavadní praxi při vymáhání robot, stanovil však, že robota může trvat jen 10 hodin denně s dvouhod. přestávkou. Poddaným dovoleno podávat stížnosti proti vrchnostem. 1738 Poddanské hnutí v Čechách za snížení robot. povinností. Zachvátilo téměř stovku panství, potlačeno vojskem.
1740 Úmrtí Karla VI. Habsburská dynastie jím vymřela v mužské linii. Vlády v dědič. zemích Habsburků (nikoliv v říši) se ujala na základě pragmatické sankce Marie Terezie, jejíž sňatek s Františkem Lotrinským dal základ habsb.-lotrinské dynastii.
1741-48 *Tereziánské války* o dědictví rakouské - součástí i dvě války o Slezsko, severní Moravu, Opavsko, dobytí Prahy saskými a bavorsko - francouzs. vojsky.
1741 Karel Albrecht se prohlásil v Praze českým králem; holdovala mu velká část stavů.
1748-51 *Tereziánské správní reformy* - centralizace veřejné správy, zrušení nejvyšších úřadů v zemi a zřízení centrálních úřadů pro české a rakouské země ve Vídni.
1760 Snaha vojsk Marie Terezie o ovládnutí Slezska (porážka u Torgavy-gen. Laudon).
1763 *Mír v Hubertsburgu* mezi Rakouskem a Pruskem. Marie Terezie se definitivně zřekla Slezska a Kladska. 1770 *Tereziánský trestní zákoník* vstoupil v platnost.
1773 Papež Kliment XIV. zrušil jezuitský řád - oslab. vlivu církve na školství, vzděl.
1774 Zavedení povinné školní docházky pro děti od 6 do 12 let v českých a rak. zemích.
1775 *Robotní patent Marie Terezie* - blíže upravoval a redukoval robotní povinnosti.
1781 *Patent o zrušení nevolnictví* v českých (Čechy, Morava, Slezsko) a rak. zemích.
1781 *Toleranční patent Josefa II.* legalizující protestantské a pravoslavné vyznání.
1792-1835 Vláda Františka I.- byla režimem *policejního absolutismu* (kancléř Metternich).
1798-1815 Ruská vojska bojující proti Napoleonovi prošla několikrát českými zeměmi.
1804 V odpověď na vyhlášení Francouzského císařství Napoleonem I. přijal František II. titul dědičného císaře rakouského (pod jménem František I.).
1805 Bitva u Slavkova; Napoleon vítězí v *bitvě tří císařů* nad rusko-rakouským vojskem (Alexandr I., František II.), střetlo se 70 000 franc. a 85 000 koaličních vojáků.
1806 František II. se vzdal hodnosti voleného římskoněmeckého císaře a vyhlásil zánik Svaté říše římské národa německého. 1813 Bitva u Lipska, „bitva národů"- protinapoleonská koalice (Rak., Prusko, Rusko, Anglie) vítězí nad Napoleonem.
1815 *Vídeňský kongres* 1814-15 vytvořil nové ponapoleonské uspořádání Evropy.
1848 Revoluční bouře ve Vídni, Praze, Pešti jako výraz snahy o ustavení občanské společnosti, buržoazní demokratická revoluce, požadavek státoprávní celistvosti českých zemí, rovnoprávnost Čechů a Němců ve všech oblastech veřejného života, zrušení roboty a poddanských povinností, svoboda tisku a shromáždění, nábož. vyznání. *Pražské červnové povstání* potlačeno vojsky vedenými velícím generálem císař.
1848 vojsk v Čechách polním podmaršálkem knížetem Alfredem Windischgrätzem. Nástup na trůn Františka Josefa I., synovce odstoupivšího cís. Ferdinanda I.; počátek obnovy absolutismu, otevř. vystoupení proti revoluč. hnutí v habsb. monarchii.
1849 Vyhlášení stav obležení v Praze - umožnil konečný úder proti revolučnímu hnutí.
1842 Hlavním předst. neoabsolutismu v Čechách (do 1859) A. Bach - ministr vnitra.
1866 Válka Rakouska proti Prusku - měla rozhodnout dlouholeté soupeření Rakouska a Pruska v Německu - rozhodující *bitva u Hradce Králové*, kde se střetlo na obou stranách 440 000 vojáků - porážka Rakouska, vítězná pruská vojska i v Praze.
1867 Rak.- uher. vyrovnání - rak.-uher. dualismus, 1868 položení zákl. kamenů Nár. div.
1890 Řešení česko - něm. otázky - tzv. *punktační jednání*, znamenaly konec vůdčí role *staročechů* v české politice. 1883 otevř. Národního divadla.
1891 Rozhodné vítězství *mladočechů* nad *staročechy* ve volbách do říšské rady.
1893 Vyhlášen výjimečný stav nad Prahou v souvislosti s opozičním pokrokovým hnutím studentské a dělnické mládeže; proces s Omladinou. Výjimečný stav zrušen 1895.
1905 Brněnský zemský sněm přijal tzv. *Moravský pakt o česko-německém smíru*. Za všeob. hlas. právo vystoupilo v Praze 100 000 a ve Vídni 300 000 demonstrantů.
1914 V Sarajevu zastřelen násl. trůnu František Ferdinand d'Este s manž.- 1. sv. válka.
1915 V Ženevě vystoupil proti habsburské monarchii Tomáš Garrigue Masaryk.
1916 Ustavena *Národní rada československá* v Paříži, ustaven *Český svaz českých poslanců* na říšské radě a *Národní výbor* jako nadstr. polit. autority ve věcech národ. zájmů.
1918 *Národní výbor v Praze* vydal zákon o zřízení samost. československého státu (28.10.). 14.11. první schůze *Národního shromáždění*, T. G. Masaryk zvolen prezidentem, ustavena vláda v čele s K. Kramářem, prohlášena republikánská forma čs. státu, přijat zákon o zrušení šlechtických titulů a řádů, zákon o osmihod. prac. době.